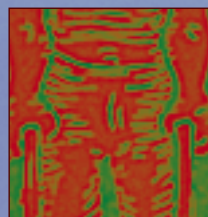
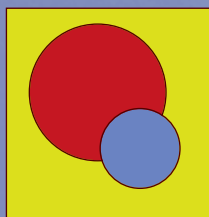

**DOBRÁ
ADRESA**

Z obsahu

Olga Sommerová
o filmovém eseji

Rozhovor s básnířkou
Pavlou Šuranskou

O knize Boženy Správcové

Příloha Čtení na léto

Obsah:

O čem se ne(mluví)

Karel Poulík: **Je Praha evropské město kultury?**

Petr Vlček: **Zase a znovu: Rus nebo Prus?**

Rozhovor

Žiju a píšu z reality,

rozhovor s básničkou Pavlou Šuranskou

Fotografie

Lenka Nejezchlebová: **Stíny a odlesky a šepoty a výkřiky**

Film

Olga Sommerová: **Stručně o eseji (filmovém)**

Lenka Nejezchlebová: **Další střípek**

z karlovarského festivalu: Velké zvíře

Hudba

Jakub Šofar: **Cídění v čele s Neočekávaným dýchánkem**

Literatura

Vladimír Novotný: **Jak zlý skřet, tak zlý svět**

Štefan Švec: **Pokus o jednu recenzi**

Co se chystá

Co chystá k vydání nakladatelství Paseka

Představujeme Vám

(nová jména české poesie a prózy)

Renata Bulvová: **Paní Sirotková, pan X a slečna X**

Příloha Čtení na léto

Alberto Vojtěch Frič: **Konečně v Praze**

Emil Hakl: **Druhá třetina (první pětina)**

František Frances: **Vesmír považuji za svůj domov**

Na titulní stránce: Saša Rašilov (viz článek na str. 14), foto Lenka Nejezchlebová

Dobrá adresa, kulturně-společenský měsíčník na internetu, číslo 8, ročník 1. E-mail: dobraadresa@first-net.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Radim Kopáč. Redakce: Pavel Hájek, Jan Los, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenkova, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

Milí čtenáři,

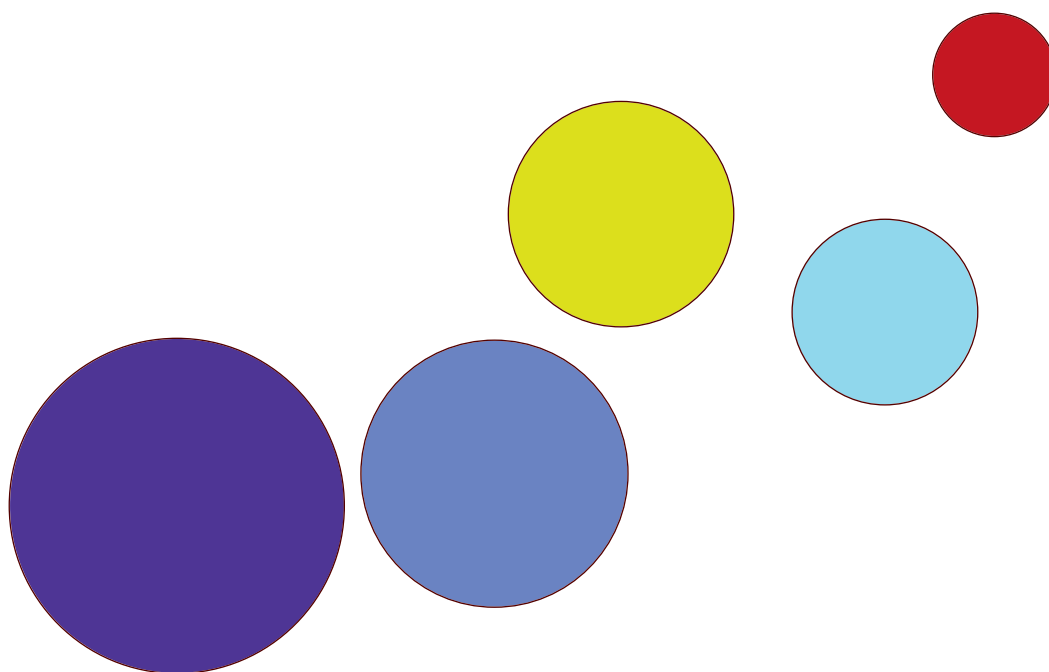
Jel jsem tuhle autobusem 316 z Holubic do Prahy; ze sedátka kousek za řidičem jsem měl dobrý přehled o nastupujících a vystupujících persónách. Třídil jsem je a strkal do imaginárních škatulí. Na třetí nebo čtvrté zastávce, možná se jmenovala Počáply, možná jinak, nastoupil chlap jak hora. Hu, říkám si, to by mohl být vodník! Vlasy jak slámu do půli zad, zelený nátělníček, hnědé trenky, nějaký mech v obličejí. Nadto záda a ruce mu zdobily pěkné zelené obrázky. Ten chlápek vyšlápne tři schůdky, nakloní se k řidiči a zachrčí mu do ucha: „Domů, pane Berka, domů...“ Vida, říkám si, tak tohle není vodník! Jak mylné mohou někdy být představy o čtenářích poezie pro cestující.

Ale proč to všechno vykládám: autora zmíněného verše, někdejšího básníka, nyní především romanopisce Emila Hakla, představuje úryvkem z chystaného rychlorozpuštěného dílka Jedna třetina osmé číslo Dobré adresy! A nejen Emila Hakla: místo se našlo i pro profil autora, který vesmír považuje za svůj domov, rovněž básníka, Františka Francese. Jak se indián Čerwuiš dostal z Pacheka do Pacheka oklikou přes střední Evropu prozradí v ukázce ze stejnojmenné (právě vyšlé) knížky cestovatel Alberto Vojtěch Frič. – To vše v rámci přílohy Čtení na léto.

A dál: recenzí filmu Jerzyho Stuhra Velké zvíře ještě na okamžik zabrousíme k letošnímu pětatřicátému karlovarskému festivalu, s novými knížkami Boženy Správcové a Marka Staška se v kritickém duelu utkají Vladimír Novotný a Štefan Švec, nevidomou básnířku a hudebnici, studentku Deylovy konzervatoře Pavlu Šuranskou pro toto číslo vyzpovídala Dora Kaprálová. Regály s novými i bazarovými deskami a céděčky vymete a vycídí jako vždy: Jakub Šofar.

Abych nezapomněl: ten chlap jak hora, který mohl být vodníkem, ale nebyl, vystoupil pár stanic před Prahou. Kde přesně, to nevím, protože jsem usnul. Na faktu, že na shledanou s Vámi se těšíme 30. září 2000, to snad ale nic nezmění.

Radim Kopáč
šéfredaktor

O
čem
se
(ne)
mluví

Kdyby za oněch pětadvacet a půl milionu Eur pan Michal Prokop, jako generál téhle celé marškupanie, nakoupil ze skladu knihy, časopisy a CD, rozdál je do všech zoologických zahrad

Je Praha evropské město kultury?

Je pravda, že jsme do toho strčili hlavu sami, do té oprátky, ve které se určitě neudusíme, ale přidusíme. V roce 1995 rada ministrů kultury Evropské unie přijala naši (už druhou) kandidaturu na Evropské město kultury – spolu s dalšími osmi evropskými městy: s Avignonem, Bergenem, Bruselem, Bolognou, Helsinkami, Krakovem, Reykjavíkem a Santiago de Compostelou.

Pak se různě střídalo: přes radnici na vládu a zase zpět, kdo vlastně a proč a za kolik. Někdo byl odvolán, někdo přijat. Koncem roku 1996 zřídil magistrát obecně prospěšnou společnost Praha-Evropské město kultury. Odbývaly se hody ciframi (cifrování je však něco jiného; i když v tomto případě se vlastně i cifrovalo). Nejdřív dá vláda 400 milionů,

pak jen 191 milionů, pak zase 250 milionů – protože kultura, abyste věděli, kultura jde do peněz. No právě. A kompetence: kdo má právo držet v ruce to správné pero, či podpis je ten opravdovský atp.

Ze všech jmenovaných měst má Praha největší počet obyvatel (nejmenší, Avignon, má asi desetkrát méně), a nejmenší rozpočet na počet obyvatel (společně s Krakovem); ten dělá asi 19 Eur. Avignon vyčlenil na jednoho obyvatele 215 Eur.

Když jsme u těch čísel, tak přes 60 % z celkového rozpočtu pro Prahu (cca 25 500 000 Eur) má hradit magistrát. Což je široko daleko nejvíce, s třiceti procenty pokulhávají za námi Helsinky a Krakov a na posledním místě (4 %) stojí Santiago de Compostela. Krakov zase vede co se týče plateb z rozpočtu regionu (60 %), naše nula čili zero jasně dokazuje, že ono slovo „region“ nemáme rádi. Co to vlastně je? Dá se to definovat? Ze státního rozpočtu je nejvíce podporováno Santiago de Compostela (50 %), kdežto ke Krakovu je stát macešský (pouze přes 1 %). Ještě jedno zajímavé srovnání:

zvířátkům, měli bychom nejinteligentnější zvířátka na světě (aspoň papírově) a „kultura“ by aspoň trochu vychladla. Protože teď, v těch parných dnech, je to výheň. Úplná kulturní výheň.

sponzoři hradí v Boloni 40 % z rozpočtu, v Krakově však vůbec nic.

Ale to je jen takové vypočítávání na efekt. Když bychom totiž chtěli z těch čísel něco odvodit, třeba že čím bohatší stát, tak tím méně státních peněz, tak to stejně nevychází. Ale čísla má každý rád a já jsem s nimi jen tak lehce zamotal hlavy těm, kteří, jak vidí numera, tak musí počítat. Nuž, počítejte, a vy ostatní, co počítat nemusíte a nepotřebujete, poslechněte moji zlou píseň: Ať se na to dívám jak chci, ač jsem oslovován billboardy, inzeráty v novinách a časopisech, ač vyhazuji občas ze schránky měsíční přehledy akcí, případně je odmítám od dealerů v metru –myslím, že Praha by se bez takové akce obešla, dokonce by si možná oddechla. Letos dostává jaksí zabrat (počasí, doprava) a to hlavní – třetí světová válka idejí během zasedání Světové banky a Mezinárodního měnového fondu nás teprve čeká. My lidi se otřepeme, můžeme odjet pryč, do nějakých evropských měst, které nejsou zrovna nositeli přenosného titulu „Evropské město kultury“ (a přesto jsou kulturnější než sto zaměstnanců ministerstva kultury obalených do všech dopisů, faxů a tabulek o kultuře), nebo někam, kde kultura je součástí života, a proto se o ní nežvaní. Ale co Karlův most, Týnský chrám nebo Loreta? Od-

jedou snad ty na nějaký Last Minute s Fischerm? Mohou to tady zabalit se sdělením: už mě z té kultury rozbolel třetí pilíř, celý chrám, c-durový zvon?

Není celá tahle lapálie o evropské kultuře takovou nepovedenou pohádkou o kulturním Koblížkovi: já koblížek, koblížek, na kultuře smažený, na kultuře pečený, jsem se vydal do světa a všechny vás sním? Že se lidi musí předvádět, říkáte? Áno, opravdu áno, ale nešlo by to trochu kulturně, tedy bez té propagované kultury?

Kdyby za oněch pětadvacet a půl milionu Eur pan Michal Prokop, jako generál téhle celé marškupanie, nakoupil ze skladu knihy, časopisy a CD, rozdal je do všech zoologických zahrad zvířátkům, měli bychom nejinteligentnější zvířátka na světě (aspoň papírově) a „kultura“ by aspoň trochu vychladla. Protože teď, v těch parných dnech, je to výheň. Úplná kulturní výheň.

Pro pořádek: www.praha-emk2000.cz (zde je také anketa, zda si „myslíte“, že akce Praha-Evropské město kultury je významným kulturním přínosem pro pražské dění; přestože 91 % spoluobčanů řeklo ano, já nemohu...)

Karel Poulik

O
čem
se
(ne)
mluví

Zase a znovu:

Rus

Kdo se v tom má proboha
vyznat: jde o neskutečný
galimatyáš. Zrození a živý
vývoj slovanské vzájemnosti se
u nás přece datuje až od
obrozeneckých časů

Není nad obskurní plátky a tiskoviny: zpravidla v nich zaznívají názory nebo se demonstrují postoje, s nimiž se takříkajíc nesluší vyrukovávat na veřejnosti nebo které by byly nynějším společenským vědomím smeteny ze stolu jako něco nepatřičného a nesmyslného. Proto takovým pisatelům nezbývá než vsadit na kartu své ukřivčenosti, pronásledovanosti, zavrženíhodnosti a dovolávat se jakéhosi pravidla demokracie, podle něhož si každý může myslet co chce, psát si co chce a nestrachovat se o svou pravdu. Pokud ovšem jde skutečně o pravdu hodnou toho slova, nikoli jen o zakumflované popíchnutí nebo poštvání, ať se děje co se děje.

Doc. PhDr. Štěpán J. Kolafa, CSc. není širší veřejnosti příliš znám, budiž tedy řečeno,

že se přibližně od šedesátých let zabýval mj. česko-ruskými a slovensko-ruskými vztahy na přelomu 19. a 20. století (nikoli však s cílem analyzovat duchovní ideje na rozhraní věků), zejména některými epizodami z konce života Lva Nikolajeviče Tolstého; osobním lékařem slavného spisovatele byl tehdy Slovák – Dušan Makovický. Vzhledem k tomu, že v roce 1997 badatel vydal stopadesátistránkový spisek Tolstoj a Björnson ve slovenském zápasu proti maďarizaci (s podtituly Čeští slovakofilové v akci a K 90. výročí krvavého masakru v Černové), jeho zájem o problematiku spjatou s idejemi a dílem Lva Tolstého zřejmě trvá dál. Doc. Kolafa je pravděpodobně spoluzakladatelem Společnosti přátel L. N. Tolstého v České republice, která vznikla (zprvu jako federální) po roce 1989 s cílem „přestovat slovanskou vzájemnost v podmínkách našeho „návratu do Evropy““ a se vzletným heslem „ne silou moci, ale silou pravdy“.

Zřejmě však v přímém souzvuku s tímto heslem, stvrzující dějinnou skutečnost, že „silou moci“ to po roce 1989 už nepůjde tak snadno a hladce, nyní Štěpán J. Kolafa vydal pod záštitou své spo-

nebo Prus

(Puchmajer, Šafařík a
zejména Kollár),
předtím po celý
středověk na nic

takového nebylo ani

lečnosti nevelkou brožuru, uveřejněnou v „levicovém vydavatelství“ OREGO (zastoupeném dr. Milanem Havlíčkem) „k 90. výročí úmrtí L. N. Tolstého a česko-ruské vzájemnosti“ (sic!). Z toho vyplývá, že podle editorova názoru (případně podle názoru celé tolstojovské Společnosti, o níž asi jen málokdo doposud kdy slyšel) buď česko-ruská a vůbec slovanská vzájemnost neexistuje již od roku 1910, tedy plných devadesát let – anebo je tomu zapotřebí rozumět právě naopak, to znamená, že ona česko-ruská vzájemnost teprve rokem 1910 započala svou reálnou existenci a že tudíž před řečeným letopočtem v našich kulturních dějinách předtím nebyla veškerá žádná. Sic.

Kdo se v tom má proboha vyznat: jde o neskutečný galimatyáš. Zrození a živý vývoj slovanské vzájemnosti se u nás přece datuje až od obrozeneckých časů (Puchmajer,

Šafařík a zejména Kollár), předtím po celý středověk na nic takového nebylo ani pomyslení. Posléze v 19. století vyvrcholila v proslulé „pouti do Moskvy“, z níž se ovšem čeští politikové vrátili rozčarovanejší než ubozí sedláci od Chlumce. Zato po roce 1918 získala velký impuls v souvislosti s bojem čs. legií v Rusku a na Sibiři (to se pak mj. projevilo i v neuvěřitelně velkorysém tzv. Masarykově akci, podporující tisíce ruských bílých běženců), načež výrazně aktuální politický charakter získala idea slovanské a konkrétně česko-ruské vzájemnosti v předvečer druhé světové války a potom kolem roku 1945. V letech 1948–1989 se tato „vzájemnost“ stala striktní politickou doktrínou, po srpnu 1968 však ztratila veškeré reálné zázemí a byla chápána jako (nejednou formální a především nedobrovolný) důkaz občanské loajality s režimem. Přirozený zájem o ruskou kulturu představoval v tomto kontextu něco fundamentálně jiného než stejně přirozený a bytostný odpor k sovětským vojenským posádkám a jaderným silám na území Čech, nemluvě o sovětizaci celé společnosti.

Směrodatný je však fakt, že onen Kolafův spisek je symbiózou zvláštního ražení. Jeho tmelem jsou dvě volně související úvahy Tamary Arkadjevny Lisicynové, vysokoškolské profesorky, zabývající se v Novgorodě na severozápadu Ruska lingvokulturologií a etnolingvistikou. Kolafa je zařadil obě a také je přeložil: nejprve autorčin Paradox ruské duše a posléze dodatečně zaslané Slovo k příteli a bratrovi... (rozuměj českému a slovenskému). Dokonce i názvy těchto textů prozrazují, že v nich půjde v míře zcela minimální o lingvokulturologii nebo o etnolingvistiku. Badatel opatřil edici úvodní poznámkou, poté dvěma „dovětky sestavitele a překladatele“, posléze připojil ještě doslov, nemluvě o ediční poznámce, informující o nakladatelských záměrech Společnosti. Leč všude tam, kde se mluví o tzv. paradoxech ruské duše, o současné situaci země, o nutnosti vztahu slovanských národů k Rusku atp., se názory a postoje editora a autorky proplétají a prostupují, náš badatel je sice o poznání uměřenější, zato však nejednou o to pošetilejší: například tam, kde hurávlástenka Lisicynová horuje pro nezbytné obnovení ruské říše, která by všem naháněla strach svou vojenskou mocí, je tolstojovec Š. J. Kolafa přece jen zdrženlivější, nicméně i tyto imperiální plány považuje za „doklad dnešního duchovního zápolení, které se nepochybně rozhoří jasným plamenem“.

Doc. Kolafa se seznámil s autorkou na tolstojovské konferenci, na níž ovšem nepřišel nikdo ze zemí východní a jihovýchodní Evropy (je příznačné, že pojem „Střední Evropa“ ani na jednom místě nepoužil) a na níž si uvědomoval, že „polistopadový vývoj v České republice má pro současnost a budoucnost našeho národa stejně tragické následky jako dosavadní vývoj v Rusku“, nicméně pouhé „nahlédnutí do problematiky ruské duše může přinést mnoho pozitivního“. Historickou porážku Ruska, zaviněnou podle něho M. S. Gorbačovem, srovnává badatel s rozdrobeností Ruska v 12.–15. století, což prý rozněžalo Turkům ruce k nástupu

O
č
e
m
s
e
(n
e
)
m
l
u
v
í

pomyšlení. Posléze v
19. století vyvrcholila v
proslulé „pouti do
Moskvy“, z níž se
ovšem čeští politikové
vrátili rozčarovanější
než ubozí sedláci od
Chlumce. Zato po
roce 1918 získala
velký impuls v
souvislosti s bojem čs.
legií v Rusku a na
Sibiři (to se pak mj.
projevilo i v
neuvěřitelně velkorysé

Zase znovu:
Rus

do Evropy a Svatá říše římská toho zase využíla k nástupu proti západním Slovanům. Inu, maturitu z dějepisu by asi doc. Kolafa neudělal: Čechy se staly součástí Říše římské a Polsko bylo křesťanské, tj. katolické, už dávno před tím, než na Rus dopadla tatarská expanze. Toto jistěže není obecný paradox ruské duše, nýbrž paradox konkrétní nezdělanosti nebo zcela záměrného lhaní.

Komentovat „etudy“ T. A. Lisicynové nemá smysl: jde o výplod provinčního ducha (Kolafa o ní píše jako o „ženě v rozkvětu tělesných a duševních sil“), jenž zaujme jen svou bizarností. Na jedné straně se autorka dovolává Tolstého a Dostojevského a na druhé straně si zoufá, že po tisíci letech existence nemá Rusko kromě „bojového hrdinství“

ale vůbec nic (kdyby aspoň nežila v Novgorodě, městě plném historických památek!); tvrdí, že ruská duše stojí a padá se svou „bojovou neochvějností“. Čili: dokud panovníci nebo generální tajemníci vyhrávají války a dobývají cizí teritoria, ruská duše je klidná a žije v míru. Jakmile se však ve válce neuspěje a Rusko se tudíž spokojuje vyvražďováním celých etnik a likvidací celých teritorií, jeho duše je nespokojena a žádá si nových vůdců. Netají se ani svou iluzí o Rusku jako hegemonu procesu světové obnovy lidstva. Také válku s Čečen-skem-Ičkerií pokládá za „vnitroruský konflikt“ (ačkoli zároveň píše o Rusku jako o „neúplatném ochránci národní svobody“!); ale co je na pradávných kavkazských a severokavkazských kulturách vskutku ruského kromě vojáků, policistů a úředníků impéria?

V následující úvaze Lisicynová volá národ na poplach ve chvíli, kdy se „k hranicím Ruska stahují natovská vojska“, a obhajuje Jugoslávii, která prý v „boji proti fašismu zachránila čest Evropy“. O Velké Británii zřejmě nikdy neslyšela, ani o britských zbraních na podporu chorvatským a srbským partyzánům, mlčí kupříkladu

tzv. Masarykově akci, podporující tisíce ruských
bílých běženců), načež výrazně aktuální politický
charakter získala idea slovanské a konkrétně
česko-ruské vzájemnosti v předvečer druhé
světové války a potom kolem roku 1945.

nebo Prus

o útoku slovanských Sovětů na maličké Finsko nebo o podlém vpádu multislovanského SSSR do bojujícího Polska: to věru nešlo o symboly slovanské cti! Načež autorka uzavírá: „Budeme pak věřit, že slovanské národy, ochraňující a zdokonalující své rodné Slovo, opět naleznou duchovní spojení a obnoví bratrský svazek slovanských zemí.“

Jinými slovy: badatelka volá po obnově Varšavské smlouvy v nové podobě, rozšířenou o Srby, Chorvaty a Slovincy; předpokládá se taktéž sebezáchovný útek Čechů a Poláků pryč z NATO, o Slovensku a Bulharsku ani nemluvě. De facto tedy spoléhá na ruskou okupaci těchto států nebo na obnovení vojenské hegemonie ruské říše ve všech slovanských zemích (dozajista včetně anexe Pobaltí v zájmu tamějších ruských menšin a ruských generálů poklidně dožívajících na Baltu svůj věk). A co na to Kola-

fa? Přitaká jejímu názoru, že nejpřirozenějším spojencem Ruska jsou západní a jižní slovanské národy a státy, a proto se za říše žádnou cenu nesmí „nechat se vytlačovat z Evropy“, zvláště když „odpor proti novým protektorům stoupá“ a je „nejvyšší čas se probudit“. Náš docent mluví jak Sibyla: prý se „vzplanutí Čechů pro Západ přejde, Češi se opět vzpamatují, dnešní Havlové odejdou do záhrobí a Čechy zůstanou součástí slovanského světa“.

V ruské společnosti a v ruské kultuře tkví nesmírná a nezměrná a duchovní energie, s níž je zapotřebí počítat a již je třeba obdivovat. Bohužel již po staletí (například od sedmileté války v předminulém věku) je tato neuvěřitelná energie zneužívána ke světovládným plánům, připravovaným ve jménu údajného „spasení Evropy“ před katolicismem, liberalizací, reformami, demokracií, nyní globalizací nebo internetizací. Když je Rusko na koni, připravuje války, když prožívá krizi, zachraňuje, co se dá: především svou vojenskou přítomnost v cizině, nejlépe pod egidou nečasové slovanské vzájemnosti a pokrytecké ochrany slo-

vanských národů. Na ty neslovanské, tj. pobaltské nebo kavkazské, nemusí generalita a admiralita brát žádný zřetel. Kdysi Rusko vnutilo gruzínskému království spojeneckou smlouvu – a de facto hned nazítří celou zemi „v zájmu Gruzie“ vojensky obsadilo.

Zatímco veličiny ruské kultury žijí a tvoří na Západě, zatímco v impériu vládne krutá mafie, ruští nacionálšovinisté sepisují svá úlisná a proradná Slova k přátelům a bratrům, aby je získali zase na svou stranu. Skutečným českým nepřítelem je Německo, kategoricky prohlašuje tolstojovec Kolař, čímž nastoluje geopolitickou problematiku, vtělenou do novodobého kulturně-historického dilematu: „Rus nebo Prus?“. Rusko to bylo, kdo nás podle jeho slov ochránilo před Tatary a Turky. Ale kdež, právě že neochránilo: v bitvě u Vídně vítězství nad sultánovými vojsky (se spoustou jihoslovanských janičárů) vydobyla (převážně česká!) vojska rakouského císaře a především polského krále.

A Německo coby nepřítel? I když jsou vzpomínky na protektorát pořád velice palčivé, připomeňme si, že za tisíc let (!) česko-německého soužití (včetně častého soupeření) se nikdy nestalo, aby české země byly obsazeny vojáky z Bavor a Saska atp. víc než protektorátních šest let. A když už jsme u historických paralel: občas si mocichtivá česká knížata povolávali německé vojsko na podporu svých panovnických ambicí. Ale ruské tanky ze sovětské Varšavské smlouvy sem vskutku nikdo nepozval: přijely samy, z lásky ke Slovanům a jako vtělené Slovo k příteli a k bratrovi. O tom ve spisku Kolařa a Lisicynové nepadne ani slovo. Aby ne: sovětská vysokoškolská elita tehdejší kárnou výpravu proti slovanským Čechům převážně schvalovala a hloubaje o paradoxech ruské duše, zdobila se když ne generálskými řády přes šířá prsa svá, tak aspoň profesurami a doktoráty věd...

Petr Vlček

Pavla Šuranská
(ročník 1982) se
narodila ve Zlíně,
pochází z Březolup.
Od dvanácti let
píše básně, pětkrát
publikovala v pořadu
Mirka Kovářika
Zelené peří,
mimo to v literárních
časopisech
Souvislosti, Weles
a Literární pohledy.
Jiří Liška společně
s Ivanem Arsenjevem
jí letos vlastním
nákladem vydali sbírku
Básně.
Šestým rokem studuje
v Praze na Deylově
konzervatoři pro
zrakově postižené
zpěv a hru
na příčnou flétnu.

...

Do země Nikoho může vstoupit jen Nikdo.
Viděla jsem jeho tvář
Před očima mžitky z chlastu,
pod očima depresivní spokojenost ze svého bezmezného života
a ve svém srdci mě.
Chvilí jsme se nasávali pohledem
a on usoudil z jediného chladného pohledu na mě,
že ho asi neuspokojí v jeho osamělých nocích.
Čekala jsem, že mě ze svého království vyžene.
On si mě dal do překrásného akvária,
v němž se nedalo téměř dýchat a pro psy,
kteří se mi lepili na oči, jsem vůbec nic neviděla.
Jen v koutku srdce jsem našla kousek myšlenky,
která ještě psala.

rozhovor s básnířkou Pavlou Šuranskou

Když jsme v březnu v Ha-divadle připravovali tvůj tklivě-nivý pořad plný syrováren „Být dítětem jitrocele“, tvrdila jsi, že už dva roky básně nepíšeš. Změnilo se to?

Píšu, začínám už naštěstí zase psát. Zatím nevím co, ale píšu. Asi před dvěma lety pro mě literatura začala být mnohem důležitější než hudba, kterou studuji. Psát jsem potřebovala, ale psala jsem paradoxně mnohem míň. Neměla jsem na to klid, nemohla jsem si na intru vlézt do sprchy, zavřít se. Nemohla jsem psát po nocích. Úplně nejhorší to bylo vloni, kdy jsem se navíc připravovala

na mezinárodní soutěž v klasickém zpěvu. Teď už je to úplně jiné, dostala jsem v Březolupech k osmnáctinám vlastní pokoj, kde můžu svobodně pařit a psát a vůbec.

A co Ivan Magor Jirous? Dva roky jsi sháněla všechny informace, zasvětil tě do kultury českého undergroundu. Nakolik tě v psaní, když se na to díváš zpětně, ovlivnil?

Ta magoromanie byla spuštěná tím, že jsem slyšela na podzim před čtyřmi lety rozhlasový pořad z Bítova. Tam jsem poprvé zaslechla hlas Magora, Ludka Markse,

Žiju a píšu z reality

Vlastně už tím, že jsem život dostala, už tím je potřeba si ho vážit. Na pravý oko nějaké světlo vidím, a jsem ráda, že můžu vidět sluneční paprsky, i když vidět úplně bych už asi nechtěla. Hele, kam bych teď musela jít, abych viděla ty paprsky světla – sem, k oknu?

...

Koleje

Pokoušela jsem se zobrazit jedoucí vlak.
Bylo to nemožné,
protože se podobal všehochuti svých cest.
Vlak už přijíždí s parou doširoka rozevřenou,
S kodrcajícími se pěstmi vyjící lokomotivy.
Pokoušela jsem se zobrazit jedoucí vlak.
Bylo to nemožné,
Protože se podobal mě.

Věry Jirousové. Pro mě to bylo zjevení, víš, já jsem do té doby četla jenom Ortena a znala takové ty klasické české básníky: Horu a Halase. A představ si – najednou Magor. Teď vím, že to bylo trochu ujetý, já jsem jím doslova žila. Ale je pravda, že Magor pro mě dodnes znamená strašně moc a moc mě pomohl. Tak dlouho jsem s ním všechny otravovala, hlavně svého vychovatele Petra Maďeru, ale i dědečka a celou rodinu, až ke mě jednou Sváťa Karásek, ke kterému jsme začala chodit do sboru, Magora přivedl. Tam jsem mu na internátě zahrála píseň „Když uléhají beránky“ na jeho text. A on si mys-

lel, že je to sakrální skladba. Sháněla jsem si tehdy poctivě všechny Magorovy knihy, články, dokonce i fotografie, úplně jako posedlá! Jestli mě nějak ovlivnil, pak nejvíc tím, že je to skvělý básník a za všech okolností zůstal sám sebou.

Zároveň jsi na Magora skládala takové dost ostré parodie, někdy ses dokonce dušovala, že kdyby tohle Magor slyšel, asi by tě zabil. Ve svých textech jsi pokorná, někdy až patetická, ale je v tobě zároveň dost ironie a humoru. Jak vnímáš tyto dvě polohy?

Já to nějak nerozlišuji, básně píši tak, jak je cítím. Moc tomu nerozumím, když to ve mně leží a potom uzraje, tak ten pocit prostě zaznamenám. Nedávno jsem napsala: „Bolest je to jediné, co nyní cítím, chci se uzamknout do své bolesti a tvrdit, že nejsem.“ Nevím, v které básničky to mám. Na ten okamžik si už ani přímo nevzpomenu. Ale co s tou bolestí, když ji člověk nepřijme? Co se dělá s bolestí, kdybych ji nepřijala?

Ale já jsem se ptala taky na ironii. Na odstup.

O tom jsem zrovna uvažovala. Brát se vážně, mít od věcí odstup. Já myslím, že každý to má trochu posunuté. Ty hranice jsou pro každého jiné. Brát se vážně – v určitých okamžicích ano. Že bych nějak nad sebou plakala, to ne, to v žádném případě. Vlastně už tím, že jsem život dostala, už tím

je potřeba si ho vážit. Na pravý oko nějaké světlo vidím, a jsem ráda, že můžu vidět sluneční paprsky, i když vidět úplně bych už asi nechtěla. Hele, kam bych teď musela jít, abych viděla ty paprsky světla – sem, k oknu?

Ted' se otoč, doprava, asi tak dva kroky. A co chceš, Pavlo, dělat po škole, chceš se věnovat profesionálně zpěvu, nebo psát?

Chtěla bych studovat češtinu. Psáním se neuživím. Já už vlastně ani nesním. Žiju a píšu z reality.

Když jsi ve své povídce psané slováckým nářečím „Magorova bosáková pomsta“ popisovala Magorův statek v Prostředním Vydří, kde jsi nikdy nebyla, kolik těch setnic jsi si představovala?

Já jsem tam viděla dvě, a ona je tam jenom ta jedna s dírou v podlaze, co? To jsem se někde doslechla později. Ale jinak jsem

...

Jeden ubohý pes zkoušel najít kost bez krve.
Když uviděl, že ji nenajde,
nahodil vše skrývající sýr
a s ocasem na hlavě se vydal boudě vstříc.
Našel v ní svého pána,
leč i v jeho kostech shledal krev.
Ubohý pes pána prohledal
až do morku kostí.
„Jak ukrutné!“ volali sousedé.
„Vždyť ten pes studuje anatomii nejsoucna!“

se, pokud vím, v popisech místa strefila docela přesně.

Vím, že se jako nevidomá k literatuře dostáváš dost obtížně.

To jo. Žádný z autorů, kteří mě zajímají, v Braillově písmu nejsou. Naštěstí máme hodné vychovatele, kteří mi občas čtou Jáchyma Topola a jiné autory, které mám ráda. Jinak je pro mě jedinou možností skenovat si texty do zvukové podoby nebo je ručně přepisovat na psacím stroji, což je ovšem časově dost náročné. Když přijedu domů, vždycky si v Hradišti nakoupím spoustu knih, které mi pak leží na poličkách. Chodím kolem nich, šahám na ně, ale hromadí se a vůbec nevím, kdy a jak se k nim dostanu.

Kterou knihu jsi teď četla nebo slyšela?

Nedávno mi Petr Vizina přečetl celou „Sestru“. To bylo něco úžasného. Tím, že jsem ten text slyšela, úplně jsem se do toho

jazyka dostala, pohltil mě, takže jsem tím jazykem nakonec i mluvila.

Koho si z českých básníků nejvíc vážíš?

Určitě si vážím Ludvíka Kundery pro jeho rozhled a knihovnu a hlas. Jinak jsou mi pochopitelně blízcí lidé z undergroundu. Poslední rok sháním všechny knihy od Topolů: Josefa, Filipa i Jáchyma. Jo – nejspíš teď procházím „topolizací“, ale už je to jiné než s Magorem, jde to víc do hloubky, snad.

připravila
Dora Kaprálová

*V neděli 24. září proběhne v Eliadově knihovně Divadla na Zábradlí pod názvem **Být dítětem jitrocele** večer poezie a písní Pavly Šuranské, který měl premiéru v březnu v brněnském Ha-divadle.*

Magorova bosáková pomsta (ukázka)

Jednu sem přijela za Magorem na jeho krásný statek. Ke svoje hrůze jsem tam našla všechny členy Plastic People. Tušila sem, že sa něco zemele. Uhlédla sem Jurku, kerak sa potutelně štúří a tož sem sa optala: „Kde je Magor?“ „Ja, to uvidíš za chvílu.“ V tem sa mně v hlavě rožlo, napadlo mě jedině. Hospoda! Čekala jsem obstojný virglajs. To neznáte moji milí Magora! Když to na neho dojde, tož sa nezná. Vyvádá také kumšty, že byste nevěřili. Šak nekdy dojděte na sklěnačku nečeho dobrého a uvidíte. To, abyste neříkali, že si vymýšlám a píšu, co není pravda. Račí sem hépla do rygóla a hlédala jak punťa. A sákra! Krúci! Moja krév sa zabúřila, lebo som uhlédla pána statka tohoto. Byl nalétý jak lampa a břeskal: „Obešel já hospod pět!“ „Tož to vidím. A včil pryč z domu tohoto!“ pravil Vráť. „Ná! Co si hlúpý? Já su tu doma, né jak ty!“ břeskal Magor a jeho kroky přitem opisovaly křížem krážem celý dvůr. „Ty, máš tu ná-vštevú,“ vzpomněl Jurka a začal mně táhat z rygóla. Když mě uhlédl Mejla, krútil hlavú a bědoval: „Děvčico, tys tady ešče chyběla.“

Stíny a Odlesky

Mimo hlavní scénu z lůžka ve výklenku promlouvá étericky něžný hlas Marty, která pomáhá (nebo snad kdysi pomáhala) několika vězňům, a šije slintáčky. Její postava do příběhu přímo vstupuje

Milujete tmu? Světlo? Vidíte ve stínech lupiče a vrahy nebo své skryté touhy? Hrála vám maminka na zeď stínové divadlo – netopýra, pejska nebo jinou havěť z propletených prstů? Obkreslovali jste někdy stín kamaráda na asfalt křídou? Viděli jste někdy divadelní představení, ve kterém by stín hrál po boku herců? Ve hře **Marta** uváděné v pražském Divadle Komedie jde právě o tohle.

Lenka Nejezchlebová, „David Prachař“

a šepoty a výkřiky

i nevstupuje, na scéně se jednou míhá její
viditelné hmotné tělo, jindy se její obraz
rekonstruuje ze shluků slov, která se vznášejí nad
jevištěm. Je nadpřirozená a zároveň skutečná.

David Prachař, který hraje škodolibého sluhu-mrzáka, zároveň obsluhuje nejdůležitější rekvizitu inscenace – meotar. Posypává jeho sklo moukou nebo tabákem, rozlévá na něj vodu s barvou krve, přikládá fólie s fotografiemi a vzniklé obrazce promítá na stěnu. Kulisami jsou záměrně velké bílé papundeklové zdi, které obrazcům – často přímo uměleckým fotogramům – dávají vyniknout.

Hra Marta (Mal D'Or) je křehký, obtížněji stravitelný, ale mistrně připravený di-

Lenka Nejezchlebová, „Miloslav Mejzlík“

Stíny a odlesky

vadelní kus nejen pro fajnšmekry. Jde o propletenec osudů čtyř postav v zrcadle

osudů jiných. Obsah se vyprávět nedá, snad jen základní vazby a rysy.

Lautréamontovsky laděný zločinec Mal D'Or (**Saša Rašilov**) řečený Mlčoch je držen na jakémsi ostrůvku v moři dvěma po-

divínskými vězniteli: ochrnutým slepým starcem Žralokem Lapentim (**Miloslav Mejzlík**) a jeho sluhou, kulhavým mrzákem s mrazivým smíchem (David Prachař). Analogie s Beckettovým *Koncem hry* je z této konstelace zřejmá.

Mimo hlavní scénu z lůžka ve výklenku promlouvá étericky něžný hlas Marty (**Lu-**

Lenka Nejezchlebová, „Saša Rašilov“

a šepoty a výkřiky

cie Trmíková), která pomáhá (nebo snad kdysi pomáhala) několika vězňům, a šije slintáčky. Její postava do příběhu přímo vstupuje i nevstupuje, na scéně se jednou míhá její viditelné hmotné tělo, jindy se její obraz rekonstruuje ze shluků slov, která se vznášejí nad jevištěm. Je nadpřirozená a zároveň skutečná. V těchto liniích se rozehrá-

vá podivná a mámivě přeludná, tragická groteska, která stojí na míjejících se a znovu se prolínajících dialogích-monologích, v nichž postavy objevují svoji minulost. Střetávají se tu humor s vážnými tvářemi,

světlo s tmou, stíny a odlesky se šepoty a výkřiky...

Lenka Nejezchlebová

Lenka Nejezchlebová, „Lucie Trmíková“

Olga Sommerová

Stručně

Esej má ještě jednu důležitou vlastnost. Je analogický hudební kompozici, respektive některým jejím formám či vlastnostem. Ludwig Rohner konstatuje: „Esej je příbuzný hudební kompozici. Má rád kruhovou formu, symetrii, užívá leitmotivů, paralel a příčného zkříženého vedení témat. Je kontrapunktický a fugovitý.“
(Rohner, 1972)

Esej není úvahou ani pojednáním, jak se všeobecně soudí. Není úvahou a pojednáním ve vědeckém smyslu, ačkoliv má některé jejich vlastnosti. Esej má nároky na umělecké hodnocení, tíhne k estetickému efektu, ale pracuje s autentickými fakty. Dalo by se říci, že stojí na rozhraní vědy a umění, oběma, vědou i uměním, je vázán. Neobjevuje jako věda nová fakta, nové skutečnosti, ale fakta a skutečnosti klade, tak jako umění, do nových souvislostí, osvětluje je novým pohledem, pohledem přísně autorským. Pokouší se o nové vidění známého, své problémy neřeší, klade otázky. Esej je soud, ale rozsudek pro něj není podstatný a nerozhoduje o jeho ceně. Podstatný je sám proces souzení.

„Esej, to už bylo často zdůrazněno, nevytváří tolik samotné poznání – to přenechává odborné vědě, ale spíše bezprostřední pravdu. To má společného s uměleckým dílem. Nevytváří však pravdu apostrofovanou jako věčnou, nýbrž jako dějinnou, jako bytí a proměnu. Proto se také vhled, poznání v esejí nachází jen v ojedinělosti, která leží v základu všeho esejistického myšlení.“ (Bachmann, 1969)

O eseji (filmovém)

Francouzsky „essai“ znamená pokus. Esej je v pravém slova smyslu pokusem, experimentem. Tím se liší od pojednání. Esejisticky tvoří ten, kdo tvoří experimentálně, kdo převrací svůj předmět sem a tam, ptá se ho, zkouší, promýšlí, kdo se k němu přibližuje z různých stran a ve svém duchovním pohledu shromažďuje, co viděl a vyslovuje to, co mu předmět za jím vytvořených podmínek ukázal.

„Esej je formou kritické kategorie našeho ducha. Neboť kdo kritizuje, ten musí nutně experimentovat, musí vytvořit podmínky, za nichž pak může být předmět nově nazírán.“ (Bense, 1952)

Způsob esejistického uchopení tématu se používá tehdy, když jde o velmi rozsáhlá témata nebo předměty, analýzou těžko zpracovatelné, jejichž systematické zkoumání by si vyžádalo množství let a sil, v nichž se však chce autor již v daném okamžiku orientovat.

Esej není forma, ale styl. Toto tvrzení je založeno na dvou skutečnostech: na jedinečnosti autorského přístupu a na zlomkovitosti eseje, na jeho mnohopohledovosti.

Za prvé, esej vždy zrcadlí osobnost svého autora. „Autor uplatňuje svoji individualitu, nazírá předmět svým temperamentem, poměřuje sama sebe na svém předmětu.“ (Rohner, 1972) Proto „u takového žánru, jakým je esej, který je závislý na předmětu a zároveň spojen s osobou autora, je každé dílo metodicky trochu jiné, pokaždé vytváří jinou formovou variantu žánru.“ (Auer, 1974)

Za druhé, zlomkovitost eseje je dána diskontinuálním, asociativním způsobem esejistova myšlení, neboť esejista nevyvozuje, ale vždy zaznamenává, co ho v konfrontaci s předmětem k předmětu samotnému, k sobě samému a ke světu kolem napadá. „Esej podává facety, nikoliv celek“. (Bachmann, 1969) Esejista poznává jednotlivě, ale vždy v souvislosti s celkem. Esej tedy není formou, ale konfigurací.

„Všechny pojmy eseje je třeba postavit tak, že se navzájem podepírají, že kterýkoliv z nich je členěn v konfiguracích s ostatními. V eseji vystupují navzájem proti sobě postavené prvky odděleně a vytvářejí dohromady celek. Esej nevytváří žádnou kostru a žádnou stavbu. Jako konfigurace však krystalizují prvky svým

pohybem. Ten je silovým polem, tak jako se pod zorným úhlem eseje musí každý intelektuální útvar proměnit v silové pole.“ (Adorno, 1965)

Esej tedy neoktrojuje žádnou závaznou stavbu, ale spíše styl: „Neodpustitelným požadavkem eseje je závazný styl, jenž umožňuje vyjadřovat se krásně a elegantně. To ovšem znamená, že je nutná jasnost a plynulost myšlenek. Bez vysokého stupně informativnosti, bez hutnosti obsahu není esej možný. Esej nestrpí žádnou rozplizlost. Mnoho vědění, mnoho života musí být nahromaděno, než může esej vzniknout.“ (Auer, 1974)

Ke zlomkovitosti eseje se vrátím ještě jedním Adornovým citátem: „Jeho formě je imanentní její vlastní relativizace. Esej se musí podávat tak, aby se stále a trvale mohl ukončit. Myslí ve zlomcích, tak jako je realita zlomková a nachází svou jednotu skrze tyto zlomky a nikoliv tím, že by jejich lomy uhlazoval. Diskontinuita je pro esej podstatná.“ (Adorno, 1965)

Vznik eseje motivuje myšlenka. Tato myšlenka je vůdčí složkou díla a určuje, kterým směrem, kudy se bude autor ubírat ve

Olga Sommerová

Stručně o eseji

(filmovém)

svém soudu, při svých argumentacích: „*Předpokladem pro vznik eseje je idea. Vlastní a samostatná myšlenka, která se na vlastní riziko vydává na cestu územím skutečností, které mohou být samy o sobě všeobecně známé. Může jít však také o skutečnosti, které esejista jako první vypátral a promyslel.*“ (Auer, 1974)

Tato myšlenka vyrůstá z faktů obvykle již známých, které však autor, jak už bylo řečeno, klade do nových souvislostí, osvětluje novým pohledem.

„*Esej vypovídá vždy o něčem zformovaném anebo v nejlepším případě o něčem, co zde již bylo, patří tedy k jeho podstatě, že nevyzvedává věci z prázdné nicoty, nýbrž že pouze nově pořádá ty, které již jednou byly živé. A protože je pouze nově pořádá, neformuje z něčeho neforemného, je jimi také vázán, musí o nich vždy vypovídat pravdu. Musí nacházet výraz pro jejich bytí.*“ (Lukács, 1911)

Německý teoretik Ludwig Rohner podává stručnou a výstižnou definici eseje,

z jejíchž mnoha přívlastků lze vždy pro určité dílo vybrat několik znaků, které jej charakterizují.

Sama pokládám za nejdůležitější a nejcharakterističtější tyto vlastnosti: **konkrétnost** a **bezprostřednost**, jimiž se esej nejvíce přibližuje podstatě uměleckého díla. Konkrétním a bezprostředním je zároveň dána ojedinelost obsahu i formy esejistického díla. Ojedinelost formy pak dále určuje osobnost autora, neboť esej je **osobní** a **subjektivní**. Esej je **asociativní, vzdává se konklusí**. Autor nevyvozuje jedno z druhého, není zodpovědný žádné závazné formě díla. „Forma“ jeho eseje je jedinečná a neopakovatelná. Dílčí argumenty svého myšlenkového experimentu vybírá **intuitivně** a řadí asociativně. Autor je **svobodný vůči předmětu**, experimentuje. Je nepředpojatý, nechce dokazovat staré pravdy, chce uvidět nové. **Je skeptický**. Pochybuje, klade otázky, nevynáší rozsudek.

Esej má ještě jednu důležitou vlastnost. Je analogický hudební kompozici, respektive některým jejím formám či vlastnostem. Ludwig Rohner konstatuje: „*Esej je příbuzný hudební kompozici. Má rád kruhovou formu, symetrii, užívá leitmotivů, paralel a příčného zkříženého vedení témat. Je kontrapunktický a fugovitý.*“ (Rohner, 1972)

Vazba na fakta, zlomkovitost, mnohopohledovost, asociativní způsob myšlení, objevování nového obsahu ukrytého ve známém, objevování nového obsahu z nových souvislostí – tyto vlastnosti eseje jsou zároveň vlastnostmi nebo spíše možnostmi dokumentárního filmu a především jedné z jeho metod – metody stříhového filmu. Proto je také pro filmový esej tato metoda typická.

Ukázka z knihy **Olgy Sommerové Filmový esej**, kterou nyní vydává **Nakladatelství Malá Skála** (Martin Štoll, Plamínkové 11/1561, 140 00 Praha 4, e-mail: documentary@atlas.cz).

Nakladatelství Malá Skála se zabývá tzv. dokumentární literaturou. Je to literatura faktu sklovená s poezií, tak jako v dobrém dokumentárním filmu. Hlavním těžištěm jsou dvě odborné edice Český dokumentární film a Světový dokumentární film, které postupně zaplňují mezeru na trhu studijními materiály. Mimo edice se zabývá publikacemi, které z dokumentárního filmu přímo vycházejí, nebo mají charakter dokumentační či dokumentární.

Edice Český dokumentární film:

- Štoll Martin: One Hundred Years of Czech Documentary Film (již vyšlo)** Stručný průřez staletou historií českého dokumentárního filmu, určený zejména jako studijní materiál pro FAMU. V angličtině.
brož., 72 stran, cena 99,- Kč
- Kotek Petr: Kronika Studentského vysílání (již vyšlo)** Unikátní publikace zachycující činnost studentů FAMU v průběhu listopadových událostí roku 1989. Dosud nezpracovaná kapitola našich dějin a dějin dokumentárního filmu.
brož., 92 stran, čb. fotografie, 99,- Kč
- Sommerová Olga: Filmový esej (již vyšlo)** Zatím jediná teoretická práce o náročné filmové žánru. Vlastnosti eseje jsou naznačeny na čtyřech filmech: Obyčejný fašismus, Maličká říše, Cena vítězství, Resnice finem.
brož., 76 stran, čb. fotografie, 99,- Kč
- Martin Matějů, Martin Štoll: Praha v dokumentárním filmu (říjen 2000)** Proměna města a jeho zachycení v českém krátkém filmu. Opět vůbec poprvé zpracováno až do současnosti.
brož., kolem 120 stran, čb. fotografie, cena zatím neznáma
- Poltikovič Viliam: Experiment a film (2001)** Úvaha nad hranicemi žánrů a různých metod.
brož., kolem 100 stran, čb. fotografie, cena 99,- Kč
- Jan Gogola: Smrt dokumentárního filmu (2001)** Úvaha nad dokumentem ze zcela jiné strany.
brož., kolem 60 stran, čb. fotografie, cena 99,- Kč
- Strusková Eva: Česká filmová avantgarda (leden 2001)** Další pohled na důležitý proud naší kinematografie.
brož., kolem 100 stran, čb. fotografie, cena zatím neznáma

Edice Světový dokumentární film:

- Šandová Marie: John Schlesinger a hnutí free cinema (podzim 2000)** Významné jméno zasazené do historického kontextu.
brož., 78 stran, 99,- Kč
- Krauze Krystyna: Krystof Kieslowski – spleťtá cesta dokumentaristy (2001)** Vůbec poprvé zpracovaná dokumentaristická práce známého polského režiséra.
brož., přes 100 stran, cena zatím neznáma

Mimo edice:

- Erbán Vít: Velký vítr (již vyšlo)** Debutantovy miniatury balancující na hranici poezie a prózy.
brož., 50 stran, 62,- Kč, vydáno ve spolupráci s Větrnými mlýny
- Erbán Karel: Starý kalendář (podzim 2000)** Vzpomínka básníka Karla Erbana na počátek století strávený ve Studenci v Podkrkonoší. Pronikavým jazykem přibližuje život vesnice v průběhu roku.
brož., 112 stran, cena zatím neznáma
- Sommerová Olga: O čem sní ženy (vánoce 2000)** Intimní rozhovory režisérky stejnojmenného dokumentárního filmu, přibližující ženské představy a pohled na svět.
váz., kolem 150 stran, bar. fotografie, cena do 200,-
- Štoll Ivan: Praha – jeviště vědy (první polovina 2001)** Shrnující historizující práce předního popularizátora vědy, která zachycuje jednotlivé vědecké pojmy jako světlo, vlny, prostor, energie, uvádí je do esejistických souvislostí a na pozadí pražských kulís představuje jednotlivé učence, kteří se jimi zabývali (Kepler, Brahe, Doppler, Einstein...)
váz., přes 100 stran, cena zatím neznáma, ilustrace
- Špáta Jan: Dokumentární film – má láska (2001)** Kapitoly ze života spojené s dokumentárním filmem, paměti klasika českého filmu.
váz., přes 100 stran, cena zatím neznáma
- Kabelík Vladimír: Paměti (2001)** Životní cesta českého režiséra lékařského populárněvědeckého filmu.
váz., přes 100 stran, cena zatím neznáma

VŠECHNY PUBLIKACE JSOU V DISTRIBUCI KOSMAS.

K sehnání u dobrých knihkupců, nebo poštou na adrese:

Malá Skála • Plamínkové 11/1561, 140 00 Praha 4 • e-mail: documentary@atlas.cz • URL: www.documentary.cz

UNIJAZZ, HL. MĚSTO PRAHA, PL BOHNICE ZA FINANČNÍ PODPORY MK ČR A MZ ČR V RÁMCI TÝDNŮ PRO DUŠEVNÍ ZDRAVÍ POŘADAJÍ

BABI LÉTO

V PSYCHIATRICKÉ LÉČEBNĚ
BOHNICE

23. - 24. ZÁŘÍ 2000

čtyři hudební scény - rock, jazz, folk, etno, divadla, výtvarné a taneční dílny, výstavy a další

VÍCE INFORMACÍ NA WWW.UNIJAZZ.CZ/AKTUALITY

Další střípek z karlovarského festivalu:

Velké zvíře

Velké zvíře (Duze
zwierze), 2000,

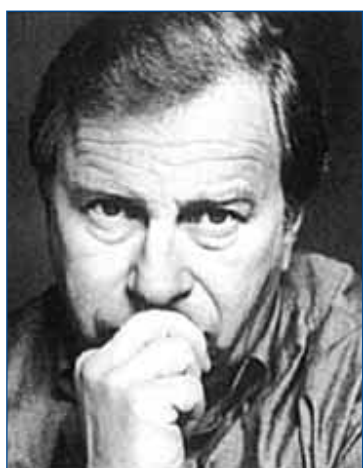
Polsko, 72 min. Režie:

Jerzy Stuhr, scénář:

Krzystof Kieslowski,

hrají: J. Stuhr,

A. Dymna ad.

Jerzy Stuhr

Film **Velké zvíře** přivezl na letošní pochmurný festival do Karlových Varů sympatický a usměvavý herec a v posledních letech i režisér Jerzy Stuhr. Natočil jej podle vůbec prvního (a dosud nerealizovaného) scénáře nedávno zesnulého polského režiséra Krzyszta Kieslowského. Nepřehlédnutelnou devizou filmu jistě byla jeho kratší stopáž a lehčí tón vyprávění (festivaloví návštěvníci totiž letos sklízeli v kinech hojnost deprese a dlouhých, někdy hodně „uondaných filmů“), ale jeho úspěch v řadách kritických, diváckých i porotních (z Karlových varů si film odvezl zvláštní cenu) pramenil především z dobře odvedené filmařské práce.

Manželé Sawičtí při večerní selance u okna zahlédnou na zahradě opuštěného velblouda. Zděšení netrvá dlouho, zvíře má rozumné a posmutnělé oči, malý pan Sa-

wický zas velké srdce a hodnou ženu. Ruka pleskne kopyto, dohodnuto a velká „řava“ získává nové nekočující bydliště. Osminohé trojce však nastanou nejen časy příjemného pocitu pospolitosti, ale také krušné chvíle s úřady a sousedy v jejich maloměstě. Poctivý pan Sawický nahlašuje velblouda na bernák, tam jim však v lejtrech pro něj chybí kolonka. Sawický odmítá poslechnout chytré rady úředníků, aby dal velblouda pryč a pořídil si snadno zdanitelného koně.

Vychytralý soused-fotograf si spočítá, kterak výhodné by bylo vyměnit kulisy Eiffelovky a letadýlek za exotického velblouda. Pan Sawický jej však v žádném případě ke komerčním účelům propůjčit nechce. Fotograf se manžele Sawické snaží všemožně přelstít, a když se mu to nedaří, poštvává proti jejich velbloudovi celé městečko. Jeho obyvatelé dosud Sawických chov brali jako podi-

Stuhr dokázal z různě velkých, ale často raději neviděných komárů intolerance, vyrobit velblouda, který prolézá čidly diváků, aby zde trousil myšlenku o potřebě shovívavosti, ohleduplnosti a pochopení odchylek a úchylek našich bližních.

vínství a odbývali ho posměchem, nyní se však stávají stále nervóznějšími, protože jejich sousedé mají něco, z čeho jim neplyne žádný užitek. Najednou je tu plno důvodů, proč je velbloud nehygienický a nebezpečný; někteří z rodičů dokonce přestanou posílat své děti k paní Sawické do školky. Smyčka závisti a nenávisti se stahuje a úsměvné vyprávění se mění ve smutné divadlo.

Režisér a představitel dobrotivého bankovního úředníka v baretce a baloňáku Jerzy Stuhr k filmu řekl: „Může někdo milovat velblouda? Tato otázka, která se mi zdála na jednu stranu zcela absurdní, ale zároveň mě fascinovala, mě napadla ihned po přečtení scénáře mého přítele Krzysztofa Kieslowského. Jak to udělat, aby diváci uvěřili, že i velbloud může být milován? Protože pak by uvěřili i mnohem závažnějšímu sdělení: tím, že si člověk vybere něco, co se vymyká obec-

ným normám a pravidlům, zvolí si zároveň samotu, neporozumění a hněv ostatních.“ Stuhrovi se přesvědčit diváky o absurdní lásce postarších manželů k velbloudovi podařilo. Ono „závažnější sdělení“ vnímavější diváci z filmu vycítí, aniž by se vyprávění muselo udát v nějakém moralizujícím tónu. Režisér zvolil lehčí formu, českému publiku odkojenému ve Vesničce střediskové Obecnou školou bude jistě blízký jeho nedravý humor. Na nadsazený příběh o patáliích s mimochodníkem lze naroubovat jiné tabuizované vztahy a trampoty lidí, kteří se trošku liší od obecně schváleného normálu.

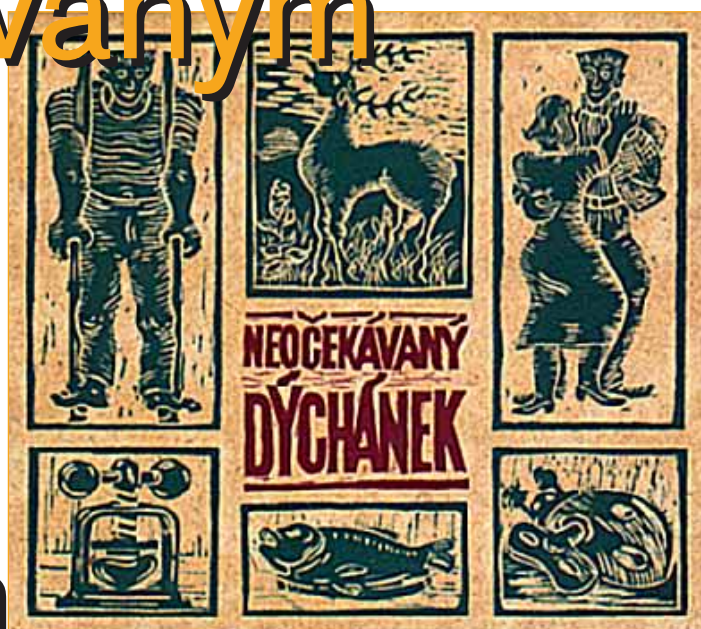
Stuhr dokázal z různě velkých, ale často raději neviděných komárů intolerance, vyrobit velblouda, který prolézá čidly diváků, aby zde trousil myšlenku o potřebě shovívavosti, ohleduplnosti a pochopení odchylek a úchylek našich bližních. Že divácká čidla

fungují na plné obrátky není pouze zásluhou velbloudových hlubokých očí, ale také přesvědčivým, zdánlivě nenápadným výkonem Jerzyho Stuhra (jako herce jej znají i ti, kteří v kině v životě nebyli – z videohitu 80. let Sexmise) a rovněž citlivou, napůl dokumentární, napůl umělecky portrétní kamerou Pawla Edelmana. Velké zvíře vypráví o čistotě lásky i špině podlých člověčích záměrů a o marném kopání úřednického šimla do zadku. Kieslowski psal povídku patrně jako alegorii na totalitní byromašinerii a maloměstskost, Stuhrovo zpracování však odhaluje, že tato problematika zůstává velmi současnou. Snímek neunavuje rozbrědlým vyprávěním, nepostrádá vtip a je originální podívanou. Přeji velbloudovi, aby byl úspěšně prostrkán uchy českých kin.

Lenka Nejezchlebová

Cídení v cele s Neočekávaným

dýchánkem

Jak se mě zase nakupilo na stolku pár cedéček („přišla“ různými cestami), poslouchám je občas (více či méně) a rozhoduji, kam s nimi.

Začnu tím horším. Časopis Rolling Stone změnil šéfredaktora a stala se z něj pouze a jen sádka, do které se přelévá plůdek čtenářů Brava. Od čísla 7/2000 ohlásil Rolling Stone vkládání CD do každého dalšího „výpusku“. Kousek **The Best of Summer Hits** mohl být klidně ve Story, v Právu nebo v Zahrádkáři. Sladárna do auta, které se řítí s tisícovkami jiných po dálnici vstříc opalizujícím letoviskům.

Časopis Živel, můj oblíbený katalog pro mimozemšťany, připojil k 17. číslu cedéčko **The Future Sound of the Tchendoss**. Vti-

pálci, dva chlapci, ze Živlu už známí, naservírovali svoje „remixy“ z české filmové hudby. Něco tak pitomého jsem už dlouho neposlouchal (ale vydržel jsem i Zítřka vstanu a opařím se čajem a Tajemství hradu v Karpattech). Vydržet se musí, udržet se nemusí.

Časopis Patron, který prodávají po Praze, Plzni, Ostravě a Brně lidé v obtížné životní situaci, začal vycházet v roce 1999. Pokud někdo čekal, že v něm budou propírána bezdomovecká témata, že se tam nebude šetřit slovem „sociální“, pak dnes, po skoro patnácti číslech, už ví, že čeká marně. Patron je kulturní časopis. Tečka. Od 13. čísla (ve kterém je např. rozhovor s Janem P. Muchowem, hudební recenze nového počínu Neila Younga či novovlnné Mámy Bubo, kniž-

Lidová píseň, hospodská odrhovačka, městský folklor. Hitovka Seděla v lokála by mohla vyhrávat v hitparádách (třeba): „Seděla v lokále, seděla sama, / protože to byla stará panna. / Nikdo s tou pannou netancoval, / každěj se od ní distancoval.“ Jindy „dýchánek“ zpívá: „Na kopci, co stojí kaplička, / koná se tam kalba, kalbička, / sejde se tam celá partička“ (Kalbička). Jakoby se kořeny národních písniček připletly do cesty šantánovým kupletům, strhly s sebou i jarmareční popěvky a vyrašily na poli, kam undergroundáci chodili mokřit. Je to takový „ozajstný“ sound.

ní recenze výboru statí historika Jana Slávíka a psychoanalýzou ovlivněné studie B. Bettelheima Za tajemstvím pohádek) do 18. čísla (letní čísla) je možno Patrona zakoupit s výběrem jedenácti českých undergroundových kapel. Za devadesát korun se dá pořídit přes šestasedmdesát minut muziky, kterou vydalo občanské sdružení Nový Prostor ve spolupráci s hudebním vydavatelstvím Black Point.

Šímová firma tvoří jakýsi protipól brněnským Indies, stejně jako oni se snaží vydávat výběry ze své produkce, které jsou sice druhem reklamy, ale spouště lidí to vyhovuje (včetně mě). Na nynějším výběru jsou „ukázky“ z produkce 1999–2000 a po přečtení názvů kapel je jasné, o co jde: Ta Jana z vel-

ké ohrady, Gothart, MCH Band, Manželé, Blow, Chadima – Binder – Charvát, Národní třída, Z jedné strany na druhou, Extempore (Zabíjačka), Psi vojáci, Činna. Pokud to někomu není jasné a koupí si „cédo“ tak, že se „nachytá“ na podobný slogan, jaký jsem slyšel od prodejce před Bílou Labutí: „Kupte si hity české muziky!“, pak je to taky dobře. Z toho musí mít Šíma obrovskou radost.

Národní třída, která je na výběru zastoupena třemi skladbami, vyšla „vyčištěná“ v řadě Black Pointu, která vytahuje skvosty z archivů (takhle vyšla i Zabíjačka od Extempore). A nutno říci, že jsem se při poslechu jejich CD **Je třeba si zvykat / Vlhkost v nočním autobusu** cítil jak na obláčku, zbaven klasické frustrace, co to za-

se bude. Texty od Jáchyma Topola, Viktora Karlíka, Víta Kremličky a hostujícího Jiřího Krchovského sedí jak zadnice na prkýnku. Já bych osobně Národní třídu postavil nad většinu věcí od Plastiků, v téhle kapele byla ideálně zmixována složka hráčů se složkou nehráčů a výsledek je vidět: je to tak akorát. Přece jen hrají chlapi o generaci (nebo o půl generace) mladší než Hlavsa a Janíček. Nemohu si při té příležitosti odpustit vzpomínku na doby minulé, když jsme též zkoušeli hrát a zásadní spor byl vymezen hranicí: hrát svoje věci, možná blbě, ale s tím správným (nasraným) dravcem nebo pilovat do úplného zbláznění UFO, Ten Years After či Sabaty. Vyhráli ti Sabati, bohužel, tancovačková dupárna, opium lidstva...

Cídění v čele s Neočekávaným

dýchánkem

Ted' ten **Neočekávaný dýchánek**. Šéf-redaktor tohoto virtuální listu mě požádal, zda bych si neposlechl CD skupiny s neprodejným názvem. Nakonec – proč ne. Když si někdo vydá vlastním nákladem „fošnu“, pak je to buď blázen nebo zarytý hledač nebo neukojený hudebník (ti jsou nejhorší). Okteto hráčů „dýchánku“ (hudbu skládají Michal Šmíd a Zuzana Groschupová, texty píšou, aby se to nepletlo, Zuzana Groschupová a Michal Šmíd) je to druhé. A v tom kladném smyslu možná trošku i to první. Bezejmenná nahrávka z konce února letošního roku (stopáž 45:28, 17 písní) mě trochu vyvedla z míry. Domníval jsem se totiž, že mezi Nahoru po schodišti dolů bandem a Vítkovým kvartetem, Echtem!, Původním

Burešem či Démophobií na jedné straně a folklorně zaměřenými folkovými projekty (je to strašné, ale musím jmenovat Skiffle Kontra) na straně druhé, případně třeba Prague Klezmerim na straně třetí, už není moc prostoru. A ukazuje se, že je. Neočekávaný dýchánek je odpovědí (nebo reakcí) na poměrně nezáživnou selanku konce 90. let, podobně jako Divoký Bill. Zrovna mě moc nenapadá, ke komu v cizině bych je přirovnal. Jeden kolega přišel s Pogues a Klezmatics, já bych kontroval mými oblíbenými Celtas Cortos, Hudbou Praha, Heverem and Vazelínou, Tou Janou z velké ohrady, Iry, Nory, Finy, Rumuny a hlavně Rusy. Možná, kdyby se to vše dalo přes sebe – tak by to pořád nebylo ono.

Lidová píseň, hospodská odrhovačka, městský folklor. Hitovka Seděla v lokála by mohla vyhrávat v hitparádách (třeba): „Seděla v lokále, seděla sama, / protože to byla stará panna. / Nikdo s tou pannou netancoval, / každé se od ní distancoval.“ Jindy „dýchánek“ zpívá: „Na kopci, co stojí kaplička, / koná se tam kalba, kalbička, / sejde se tam celá partička“ (Kalbička). Jakoby se kořeny národních písniček připletly do cesty šantánovým kupletům, strhly s sebou i jarmareční popěvky a vyrašily na poli, kam undergroundáci chodili mokřit. Je to takový „ozajstný“ sound. Mě, nevím proč, připomíná zpěvačka Dagmaru Voňkovou, která by společně s Václavem Koubkem zpívala nahlas a rychle španělská tanga hraná Rusy. To jsou věci, co?

V Čechách nezvyklá (výtečná) grafická úprava (Michaela Groschupová, aby to zůstalo v rodině). Můžete si jen postesknout, kolika dopravákům, kteří řídí „propustnost“ naší hudební scény, se toto CD dostane do ručiček a co ty ručičky potom budou dělat. Samozřejmě, že bych chtěl skupinu vidět živě – to by mnohé vysvětlilo. Stejně tak důležité bude CD číslo 2 (pokud bude, protože vrátit se do stejné řeky by znamenalo – utopit se v ní). Velkou starost mi dělá, že skupina taktéž děkuje rybám. Doslova: „...maminkám, tatínkům a rybám.“ Já jsem totiž ryba a když mně někdo děkuje, musím vědět, za co.

Více: <http://members.xoom.com/neoccekavany> (to stojí v bookletu, já jsem se tam

zkoušel dostat, ale vždycky jsem se objevil někde úplně jinde – ne však, že i tam by to nebylo zajímavé), e-mail: fakerov@atlas.cz.

PS: Taky jsem prošel pár CD bazarů a musím konstatovat, že ve většině případů panáči zdražili. Nicméně jsem nakoupil pár poslouchatelných věcíček **Máire Brennan** (tu znáte z Clannad) – **Máire, Joe Walsh** (pozdější člen Eagles) – **The Smoker You Drink, The Player You Get. Marty Balin** (jedna z hlavních postav starého dobrého „Džefersonova ajroplánu“) – **Wish I Were...** Ale o tom zas někdy jindy.

Jakub Šofar

Jak **zlý** skřet,

Básnířka **Božena Správcová** je bezpochyby největší uměleckou osobností v řadách pokolení, které vstoupilo do českého literárního kontextu v polovině devadesátých let, nyní však svou poetickou výbavičku, kolikrát nevzpytatelnou a nevypočitatelnou, tak často nám totiž svou imaginací vyráží dech, jako by nenápadně a načas poodsunula stranou – a šla si zabásnit v řeči nevázané, tedy v krásné próze. Takže nad její novelou **Spravedlnost** (vydal ji letos v létě brněnský Host) můžeme právem mluvit o pozdním prozaickém debutu, nemenším právem o oživení satirického žánru, stejným právem o grotesknosti tolik příznačné pro postmoderní uchopení natolik nejednoznačné civilizace nyní a teď, přičemž to vše jest pravda pravdoucí a zároveň nám při těchto charakteristikách vždy něco velmi podstatného uniká.

Říkává se, že koho pámbu miluje, toho křížkem navštěvuje, a něco podobného se loni a předloni přihodilo i našemu literární-

mu obtýdeníku Tvar. Koneckonců se v textu nikterak zvlášť nekamufluje skutečnost, že literární časopis Sběr, který se stává jedním ze truchlosmutných hrdinů celého vyprávění, je právě časopis Tvar a žádný jiný, sluší se to však připomenout, protože ne každý internetový čtenář jest zevrubně obeznámen se složením jedné literární redakce. Zvláště když i všechny nejpřednější postavy představují základní tým Tvaru z roku 1998 a 1999, čili si zaslouží bez okolků být vyjmenováni, což v MFD odmítal Josef Chuchma učinit, anobrž to prý je pod jeho recenzentskou úroveň:

Tuto revui tudíž vede šéfredaktor Kosák (Lubor Kasal), milující své básně, v čele občanského sdružení vydávajícího Tvar stojí Jan Koloušek (Pavel Janoušek), který se ovšem živí jinde, v redakci se činí nenápadná lstivá rajda Justýna (tak sama sebe laš-

kovně charakterizuje Božena Správcová) a na část úvazku též vědecký orientalista Mistrhrát (Jakub Šofar), dobromyslným grafickým úpravcem jest Peršing (Jakub Tayari). Zmínku si možná zaslouží ještě tzv. neuvěřitelný doc. Lada, kmenový kritik časopisu, zjevně potrhlý a duchem zároveň přítomný a nepřítomný mudrlant, jehož skutečné jméno nyní s příslovečnou skromností nehodláme pro jistotu prozrazovat. A pak zde figuruje takřečený Ryt (pětkrát fuj a zlý pryč!), jehož občanské křestní jméno ani příjmení se v próze nedemaskuje z důvodů zcela jiných: víc než o přemýšlivou lidskou bytost jde o odpudivou chodící žlázu na vyměšování, která ovšem žije v ustavičných chimérách, z nichž se dřív nebo později vyklubají zlodějny frustrovaného vztekouna.

Takřečená vyšší moc se totiž svého času rozhodla vyzkoušet redakci Tvaru tím, že ji přiměla udělat osudovou chybu: totiž přimout do stavu coby ekonoma čili člověka přes účty a peníze zdánlivě neškodného a podivínského tajtrlíka, onoho Ryta, který však pak nejenže způsoboval celému svému

tak zlý svět

okolí peklo, stačilo ale málo maličko a podařilo by se mu literární týdeník nadobro zlikvidovat. Koumácky totiž využil všech mezer, štěrbin a proláclin v našem peněžním a administrativním systému, aby jednoho dne přistoupil k činu: vloupal se o víkend do redakčních místností, odcizil všechny tiskoviny týkající se finančního hospodaření (na které dlouhé měsíce trestuhodně kašlal), ustavil sám sebe coby vůdce nového a lepšího Tvaru, dal výpověď Kosákovi i Kolouškovi, nahlásil na ministerstvu nové číslo účtu – a potom se arcizje spokojeně, jak to všechno pěkně klaplo, vydal do příslušné banky pro svých pár set tisíc.

Leč v tomto okamžiku poznovu zasáhla dobře se bavící vyšší moc a nedošlo k nejhoršímu: bez této částky by totiž Tvar přestal vycházet, tiskárna by ho přestala vyrábět a došlo by k faktické záhubě časopisu,

který by se z tohoto šeredného kolapsu finančně horko těžko vzpamatoval. Nebo tedy vzpamatoval, ale za cenu neskutečných problémů a potíží. Trestní oznámení na pokus o mnohasettisícový podvod putovalo k soudu, leč zde zůstala spravedlnost netoliko jako vždy slepá, ale i bezmocná a bezradná: zloděj a šejdř Ryt přikvačil k soudu s oštemplovaným papírem, že jest beznadějně nesvéprávný. Ze všemi mastmi mazaného podvodníka a polohomunkula

Božena Správcová
SPRAVEDLNOST

HOST

česká próza

složeného ze samých střev se znenadání jako mávnutím proutku proměnil v nemocného a tudíž především nepostížitelného člověka, byť nebezpečného a nechutného blba. Jen proto nepokládáme za správné prozradit jeho pravé jméno, které může lekomu připomínat splašky a odpadky a močály a fekálie.

Tenhleten veskrze autentický příběh z velice nedávných časů se nakonec stal základní osou autorčina vyprávění ze života nejskutečnější revue literární. Ve střetu s představitelem takhle slabomyslného a zvířecky nebezpečného světa je konfrontováno redakční úsilí směřující k tomu, čemu můžeme říkat záměr vydávat časopis na žádoucí úrovni, nepodléhat přitom větrům

Tuto revui tudíž vede šéfredaktor Kosák (Lubor Kasal), milující své básně, v čele občanského sdružení vydávajícího Tvar stojí Jan Koloušek (Pavel Janoušek), který se ovšem živí jinde, v redakci se činí nenápadná Istivá rajda Justýna (tak sama sebe laškovně charakterizuje Božena Správcová) a na část úvazku též vědecký orientalista Mistrhrát (Jakub Šofar),

ni dešťům, módám ni pomlouvám, nakolik se to ovšem vůbec může dít v silách nepočetné redakce, žijící a pracující se všemi svými zvláštnostmi a výstřednostmi, neboť básníci jsou – jak známo – lidé poetičtí a tudíž skutečně nadobychejní, veškerým okolním bytostem povýtce nepochopitelní a nesrozumitelní (pouze kritikům nikoli, ti zase ale nejsou pokaždé neomylní).

Není divu, že tento okolní svět zůstává nad existováním literární revue stát s pomyslně otevřenou pusou: všichni si totiž v duchu stejně jako se záchodovou mísou srostlý šílenec vytvářejí své vlastní tzv. hy-

perborejské demarchie, své vlastní mikrosvěty žádající o svrchovanou legitimitu čili o právo na všechno, na cokoli. Také oni si libují ve všelijakém pobíhání a povídání, sami sobě pokaždé namlouvajíce, že tak činí a že tak žijí po vzoru televizních timekillerů se smrtící intenzitou – a vskutku mohou napáchat škod přímo nepočítaně. V tomto smyslu si nakonec není kde odpočinout od bláznivého, zblázněného a poblázněného světa – snad zase jenom v prostorách redakce, tohoto azylu i oázy, kde je toho všudypřítomného šílenství přece jen nejméně – a kde ovšem živoucí zvratky světa naopak způsobují největší škody, když už se do takové malé duševní enklávy vklíní a vmísí.

Podobné úsilí vytvořit si vlastní mikrosvět, ovšem s tím, že se jeho tvůrci programově a od samého počátku prohlašují za ty ze všech nejlepší a nejdokonalější, za nejšprávnější kluky a holky s receptem na všechna literární tajemství a na záhady každodennosti literárního života, jakož i za ty roztomiloučce ulízané polistopadové čipery bez sebemenší poskvrnky, ovšem vypravěčka spatřuje (a v sledu událostí se o tom čím dál víc přesvědčuje) i v kruzích spojených s fakultou Niobára (aneb s tzv. pražskou filidou) a v prvé řadě s literární revuí Myslivost (čti: Revolver Revue): s revuí, kde se věnují především odstřelům všech, kdo nestojí za nimi v náležitě uctivém zákrytu.

Do polemiky s kritickou praxí Kritické přílohy Revolveru Revue pravděpodobně není zapotřebí opět a znovu vstupovat: kdo sám není schopen nebo doposud není schopen tvůrčího kritického výkonu, může, ba musí o to podrážděněji až rozvztekleji kritizovat ty, kdo takového tvůrčího kriti-

dobromyslným grafickým úpravcem jest Peršing (Jakub Tayari). Zmínku si možná zaslouží ještě tzv. neuvěřitelný doc. Lada, kmenový kritik časopisu, zjevně potrhlý a duchem zároveň přítomný a nepřítomný mudrlant, jehož skutečné jméno nyní s příslovečnou skromností nehodláme pro jistotu prozrazovat.

kého výkonu schopni jsou, ať jsou starší či mladší, ať Češi, Moravané nebo Slezané. Osou této linie, dějově se opírající o nedávný cyklus besed o literárních časopisech, zamýšlených Myslivostí s inkvizičními cíli a s neruměnou samochválou v lících, jsou v podání Boženy Správcové portrétní karikatury Michaela Špirita, děsícího se lidí, kteří se pořád ještě dovedou zasmát (asi nečtou jeho revui), a dále studentky-kritičky Zuzany Děťákové, neúprosně u Správcové konfrontované mj. s autentickým faktem zaplátovaných trenýrek.

Pokud jsme v žánru satiry zvyklí na kolikrát až bezohledné demaskování mužské psychiky, zde je neúprosné prozaiččino ostří vybroušeno k satirickému zvalchování preciózního ženského typu intelektuálského, oč mocensky ambicióznějšího, tím pištivěji staropanenštějšího. Především však v tomto duchamorném způsobu chování a jednání vypravěčka záhy rozpoznává stejný typ destruktivního šílenství, charakterizující počínání vykutáleného šílence Ryta: pouze si počínají uhlazeněji a rafinovaněji. Také jejich Myslivost je ve skutečnosti na-

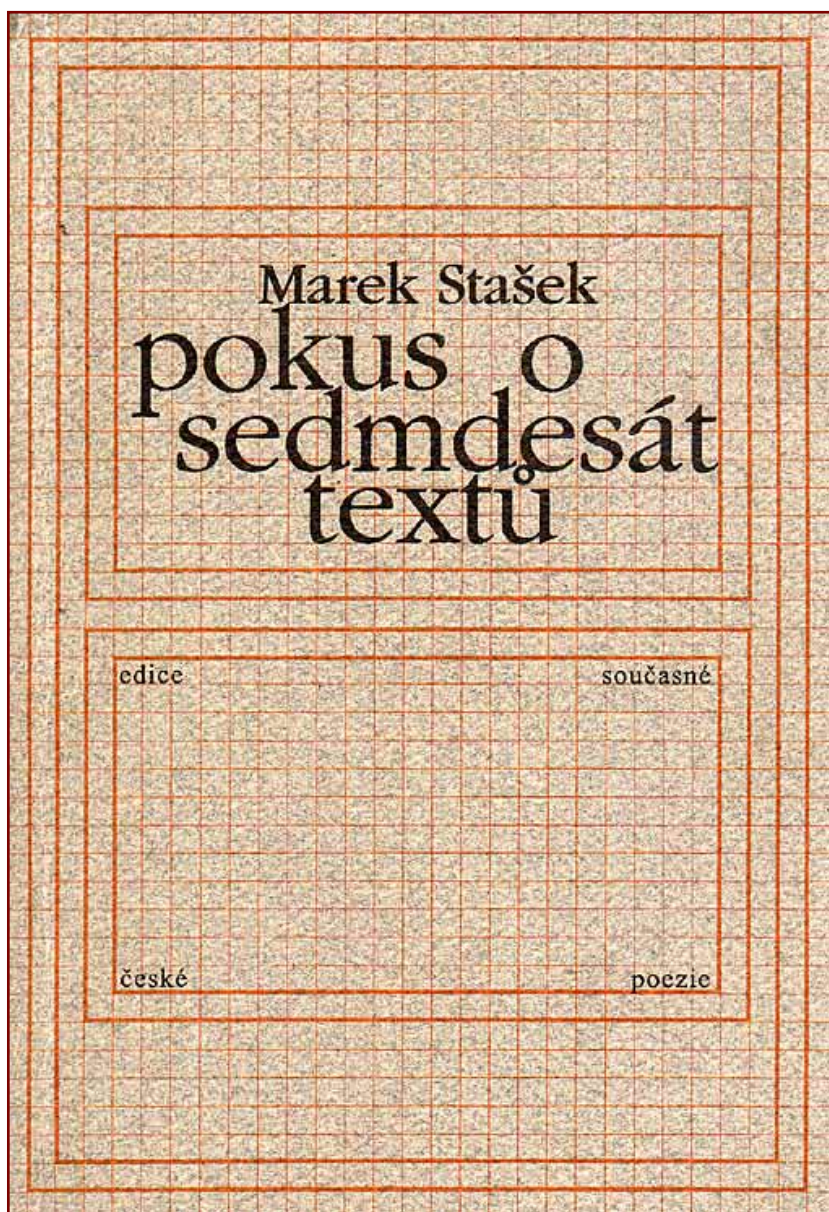
vlas stejnou Hyperborejskou demarchií, světečkem na klíč a o sobě, kam nikdo další nesmí, kromě několika povolaných a povolených. Jde o další bizarní mikrosvět obývaný zdánlivě jinačí, nicméně až překvapivě podobnou odrůdou zlých skřetů, kteří za krédem smrtelné vážnosti a smrtící jistoty nadřazeně skrývají svou zpupnost a především zlobu. Utkvělou zlobu, že tu pořád ještě nejsou sami, úplně sami, spojení sebou, nekritizovatelní a nedotknutelní.

Tohle všechno by mohlo být ještě působivější a pronikavější, kdyby autorka nepodlehla některým neduhům prozatérské juvenilie: arciže je postava Ryta nespláchnutelnou záchodovou kreaturou, nicméně méně by tu možná bylo více a některé gro-

teskní situace a výjevy si nejspíše Správcová měla ponechat do své příští prózy: třeba takovou svůdnou zelenoraoulštinu, jako že po oplodnění in absentiam stárnoucí slečinka Děťáková-Desátková porodí mládence, z něhož vyroste sám Václav Klaus, hyperborejec nad hyperborejce. Čímž nastane spravedlnost světa v čiré entitě. Především ale je tato novela napsána v žánrové poloze postmodernistického pamfletu, kde záleží na každém váhavém krůčku a kde se může hrot grotesky obrátit vůči jeho pisateli. Skutečnost, že to zatroleně zapeklité provazochodecké umění prozaické satiry Božena Správcová (chvillemi s mírně zbytečnými piruetami na laně, občas s trochu nadbytečnými úkroky tam a zpět nad propastí) přece jen zvládla, pokládám za určitou literární spravedlnost. Ta má ovšem váhu jen tam, kde není Rytů, Myslivostí a hyperborejců: čili skoro nikde.

Vladimír Novotný

Pokus o jednu recenzi

Pražský rodák, absolvent DAMU a v posledních letech profesor na Konzervatoři Jaroslava Ježka **Marek Stašek** (ročník 1941) s vydáním své zatím poslední, páté básnické knihy **Pokus o sedmdesát textů** (ESČP 1999) staví před méně důvtipné čtenáře otázku: Proč zrovna Pokus o sedmdesát textů a ne třeba Pokus o šedesát dva a čtvrt textu nebo Pokus o sedmdesát fidorek. Ale nechme žerty stranou.

Každý dobrý básník (tj. ten, který nepíše jen proto, aby psal) prožívá ve chvílích psaní daleko víc, než se pak objeví v jeho verších. Myšlenky šlehají jako žhavé biče tmou základního prapoznání, cit slétá strmě do propastí, kvílí bolestí a je drásán nekonečným hrobem Hmoty (například), anebo znovu vzlétá a jako vystřelen obrácenou gravitací sviští vzhůru, hrud' hrozí prasknout nekonečnou Radostí a mozek se blaženě vrtí ve víru desítek (v některých případech až šedesáti!) Orgasmů Rozpoznaných Tajemství. U těch úplně nejlepších básníků jsme pak schopni z jejich veršů malou část takových prožitků dešifrovat, probudit je sami v sobě a pocítit něco ja-

Ještě ve sbírce *Fasety nebo spirála?* (Petrov 1997) Stašek pozoruje a lakonicky komentuje svět, dobře a mile. V posledních dvou sbírkách (kromě recenzované jsou to ještě *Shluky netečných písmen*, vydal Ivo Železný 1998) už mu zůstala jen ta lakoničnost. Lakoničnost zvládnutá, lakoničnost profesionální, blízká haiku a tolik cizí naší roztomile ukecané kultuře Západu, ale lakoničnost nevyužitá.

ko poesii. U těch dobrých, ale třeba ne úplně nejlepších, to jde už méně.

Proč je Marek Stašek básníkem dobrým, budiž vysvětleno později. Proč nepatří mezi nejlepší, vyplývá z jeho pokusnických sedmdesáti textů. U mnoha z nich je těžké si představit, že by mohly být srozumitelné někomu jinému než básníkovi samotnému. Ještě ve sbírce *Fasety nebo spirála?* (Petrov 1997) Stašek pozoruje a lakonicky komentuje svět, dobře a mile. V posledních dvou sbírkách (kromě recenzované jsou to ještě *Shluky netečných písmen*, vydal Ivo Železný 1998) už mu zůstala jen ta lakoničnost. Lakoničnost zvládnutá, lakoničnost profesionální, blízká haiku a tolik cizí naší roztomile ukecané kultuře Západu, ale lakoničnost nevyužitá. Ve svých posledních

dvou sbírkách mění Stašek téma, věnuje se mnohem víc „vnitřnímu světu“ a snaží se ze sebe vyjádřit snad právě to nevyjádřitelné. Zatím mu to nejde, ale nechci se blamovat, takže dodávám: co když jednou.

Dobrym básníkem je každý, kdo napsal byť i jen jednu dobrou báseň. Dokázal-li totiž být i jen jednou proměnit shluky netečných písmen v řeč, v obraz, v myšlenku, v krásu, nad kterou smí se užasnout, pak vykonal čin, jímž si titul „dobrý básník“ zaslouží. A napsal-li kolem své jedné dobré básně ještě vagón špatných a nesdílných, to už je skoro šumafuk.

Marek Stašek tedy dobrým básníkem je. Nejenom kvůli *Fasetám* nebo *spirále?* (i když také kvůli nim), ale i pro pár (a ne zas tak málo) dobrých a oslovujících básní ve sbírce poslední. Není třeba citovat, jiný by možná našel verše jiné, napíšu jen, že pro mne byly těmi oslovujícími stránky 16, 22, 34, 47, 69, 70, a možná i některé další. Můžete začít hledat a konfrontovat, kulišáci!

Štefan Švec

Co
se
chystá

Co chystá k vydání

Pavel Kohout (narozen 1928 v Praze), po maturitě (1947) působil v mládežnické redakci Českého rozhlasu a souběžně studoval FF UK, studia nedokončil. Poté působil mj. jako šéfredaktor časopisu *Dikobraz*, vedoucí redaktor kulturní rubriky časopisu *Československý voják*, reportér a komentátor České televize. Od roku 1956 spisovatel z povolání. 1963–66 dramaturg Divadla na Vinohradech. Od roku 1979, kdy byl zbaven státního občanství, žije v Rakousku. Do českého literárního kontextu znovu vstoupil v roce 1990, kdy v brněnském nakladatelství Atlantis vyšel jeho román *Kde je zakopán pes*. P. Kohout je autorem poezie, prozaických prací (mj. *Z deníku kontrarevolucionáře*, *Katyně*, *Nápady svaté Kláry*, *Hodina tance a lásky*, *Konec velkých prázdnin*) a divadelních her (*Ubohý vrah*, *Život v tichém domě*, *Ruleta*, *Marie zápasí s anděly*, *Vzpomínka na Biskaj ad.*). Otec prozaičky Terezy Boučkové a výtvarníka Ondřeje Kohouta. Následující ukázka je z knihy **Ta dlouhá vlna za kýlem**, kterou chystá k vydání nakladatelství **Paseka**.

Takřka detektivní zápletky nového Kohoutova románu se odehrává na luxusní zámořské lodi. Právě ta se stává jakýmsi neutrálním hřištěm, na němž hlavní hrdiny dostihne historie staré křivdy, viny a bolesti. Český lékař pocházející ze sudetského Mikulova a jeho dávná německá spolužačka, dva lidé, kteří si kdysi velmi ublížili, se zde nečekají po čtyřiceti letech znovu setkávají a nezbyvá jim, než konfrontovat své tak různé a nesdělitelné pravdy, nesrozumitelné ani pro jejich mladé příbuzné.

kapitola osmnáctá

Nevěděl, kdy mu tam ten papír přinesla, šlo na druhou, mohla už dávno spát. Otvíral tedy svou kartou dveře apartmá pomalu a tiše, ale hned spatřil světlo a zároveň ji uslyšel.

– Pojď dál...!

Když vstoupil do malého salonku odděleného vysunovacími francouzskými dveřmi od ložnice, zavlál hedvábný šál, kterým přikryla cosi na stole. Přes pozdní dobu byla oblečená, jako by ještě chtěla vyjít mezi lidi.

– Posad' se. Chceš se něčeho napít? Posluž si z minibaru!

Pořád v něm dozníval skvělý večer, takže chtěl mít tuhle podivnou seanci rychle za sebou.

– Ne, děkuji... potřebuješ něco? Už je ti líp?

– Je mi hrozně, odpověděla pro ni nezvykle, ale viděl i v milosrdně ztlumeném světle, že taky špatně vypadá. Přestože se nalíčila, její tvář jako by se za jediný den propadla. Z Margarety byla stařena.

– Potřebovala bych mít sílu někoho zabít.

Co je to za blábol? podivil se, ale hned si připomněl všechny účetní, sekretáře a pod-

nakladatelství

Paseka

Ukázky z připravované knihy

ředitele spravující její imperium, které do-
dnes nesvěřila nikomu z rodiny.

– Nějaký průser? zeptal se proto, – ně-
kdo tě vypekł?

Nemohl jí pomoci ani poradit, ale mohl
přinejmenším vyslechnout její lamento, od
toho tu koneckonců byl.

Sáhla pod šál a poslepu vylovila foto-
grafii.

– Znáš tohle?

Znal. Černobílá fotka, trochu zrnitá, jak
byla zvětšena z obrázku zašlého čtvercové-
ho formátu, visela u obou nevlastních tet
a neunikla jeho pozornosti, přestože je
v dětství navštívil sotva třikrát.

– To je tvá rodina, řekl, – než do ní při-
šla moje máma.

– To byla má rodina. Než mi zavraždili
Seppa.

Vedle mladé ženy s bohatým copem slo-
ženým na hlavě, jejíž oči i teď prozrazovaly
Margaretu, se nad dvěma tlustoučkými hol-
čičkami tyčil mladý muž s pečlivě, podle
tehdejší módy, napomádovanými vlasy
a s přísným pohledem, umocněným úzkým
nosem v hubené tváři.

– Slyšels o tom?

– Ano, připomněl si, co kdysi pochytil,
– zabili ho... Češi?

Najednou to dostalo tísnivou souvis-
lost. Hned ji utvrdila sdělením, které ho šo-
kovalo.

– Zabil ho ten chlap! Ano, ten Burian!
Já se tu plavím se Seppovým vrahem!!

Přišlo mu to absurdní.

– Margarete! Je to víc jak padesát let...

– No a? Žiju já, žije on. Byl jen o tři ro-
ky starší.

A Sepp tu mohl být jako my!

– Nepleteš se? hledal bezradně výcho-
disko.

Přímo vyskočila z pohovky.

– Jestli se pletu! Souhlasí jeho přízvuk,
jméno, dokonce i ten šach!

Začala rozčileně kroužit po salonu.

– Určitě se jmenuje Martin! křikla na
něho, jako by jí to zapíral, – nebo ne??

To jméno Silvia Burian skutečně vyslo-
vila!

– Ano, ale...

Bránil se uvěřit. Nevyrovnala se s tím
zřejmě ani ona, zůstala stát a potřásala hla-
vou. Až po chvíli si sedla a začala hovořit
spíš k sobě samé, brzo dostal dojem, že ho
ani nevnímá a vybavuje si zasutý příběh, ja-
ko by měl pravý posluchač teprve přijít.

– My tři jsme se znali od dětství... ti dva
spolu dokonce chodili do třídy a hráli v do-

rostu šachového klubu... Michelsberg byl
stará německá obec, která se s jihem Mora-
vy v osmnáctém roce taky chtěla připojit
k rakousko-německým župám, než to zma-
řil ten potupný versailleský mír a hlavně
ovšem Češi. Obsadili elitní místa a nám zby-
ly vinice a krávy. Ale život se musí žít a léta
jsou léta, nutnost leccos zahladí. Bydleli
jsme hned vedle Burianů, jejich otec i starší
syn byli u financů, mladší chtěl do Prahy na
medicinu. Byl krátký čas, kdy se mi i líbil,
ale pak ho ve všem předčil Sepp.

Bdím...? hádal Siegfried, slyší opravdu
tu moravskou story uprostřed Pacifiku!

Jako by četla jeho myšlenky, pohlédla
širokým oknem luxusní kabiny na stříbři-
tou plachtu neviditelným měsícem osvětle-
né hladiny, ale pokračovala v samomluvě.

– Miluju oceán, protože mi vymazal tu
smutnou kulisu, ale teď ji zas bohužel vi-
dím, jako bych z ní sotva odešla. V polovině
třicátých let popadla Čechy panika, že Su-
dety neudrží. Že bude z Hitlera nový a hor-
ší Napoleon, nenapadlo tenkrát ani věštky-
ně! My akorát nestačili koukat, co se to za
hranicí všechno děje a jak naši příbuzní ze
Seppovy strany začli žít. Všude v Německu
se stavělo, nepracovali jen lenoši, ale i na ty
si brzo posvítily, zavedli pořádek a disciplí-

Co
se
chystá

Co chystá k vydání

nu a to se líbilo i v Rakousku, kde právě přetrpěli občanskou válku. Pořád hlasitěji tam volali po Hitlerovi, aby konečně spojil, co k sobě patřilo jazykem i krví. Jak se divit, že to vzbudilo novou naději i v nás! Češi reagovali jako všichni okupanti, přitvrdili četníci, ale i celníci, najednou byl u nich každý Němec pašerák zbraní. Tak skončilo i naše klidné sousedství s Buriany, po nějaké mele při které byl syn postřelen, musel Sepp zmizet, aby neskončil bez viny v kriminále. Jak jsem jim mohla odpustit, že mi vyhnali milého? Proto jsem neplakala, že vyhnali je, když po Mnichově Sudety připadly konečně Říši, ostatně čeští finanční nečekali, až jim jejich oběti vystaví účet, utekli sami, Burianovi radši v noci, s ustupující armádou. Sepp se vrátil hned na druhý den a teprve pak se ukázalo, že byl jeden z vůdců úderných oddílů Henleinovy strany. Jenomže si přitom uhnal tuberu...

Zmlkla a hleděla na moře. Obrazy, které viděla, si neuměl představit. Ještě s otcem, pak s matkou a strýci a konečně i s Harrym procestoval tolik zemí, že si je ani nepamatoval. Podivné, že ho nikdo nevzal do míst, kde se utvářel rodinný osud.

– Ta rozhodla, promluvila, jako by začínala novou kapitolu, – že mi možná nepadl na frontě, ale taky, že ho pak zabili doma. Než mu ji zjistili, zažili jsme se všemi Němci nejlepší čas života, měsíce nadšení a nadějí,

že po staletích skončila naše roztržičnost a po dvaceti letech ta strašná hanba. Když byl Vůdce v Linci, aby tam položil základní kámen k hlavnímu městu německé Evropy, jel ho pozdravit celý Michelsberg, a když jsme defilovali, holky v krojích, kluci v uniformách Hitlerjugend, vedl náš oddíl právě Sepp, všechny kamarádky na něm mohly oči nechat, ale já, já měla už měsíc pod srdcem jeho dítě. Byli jsme si jisti, že to bude syn, a když jsem viděla Vůdcův úsměv, věděla jsem, že se musí jmenovat po něm...

Bože, je tím ještě dneska dojatá, užasl, když viděl její zasněné oči. Hned se však ironicky usklíbla.

– Naštěstí nám přišly jenom dcery! Ale kdo to neprožil, nemá právo soudit, a kdo ano, ví, že to bylo o něčem jiném, než se tvrdí dnes. Byly nás milióny prostých lidí, kteří věřili, že Hitler chce naše dobro a že ta válka je spravedlivá, protože jinak by ovládli svět magnáti a židi... nikdo nemohl tušit, že si pár zvrácených mozků usmyslí hubit je jako moly, nám šlo jen o to, aby nás nemohli dál zavlékat do bída a do válek, tahle měla být poslední a zavést pořádek, blahobyt i mír na celém světě!

Je to sen! potvrdil si, nejdřív se mu zdála Sylvia a teď Margarete, oboje dohromady nemůže být skutečnost.

– Když se mi Sepp vrátil ze všech sanatorií, měla jsem už dvě děti a hlavně zkuše-

nost, že všechno je jinak. Polovina chlapců i mužů z Michelsbergu měla na místním hřbitově jenom pomníčky, těla práchnivěla v severských fjordech, v ruských stepích nebo v afrických dunách, tam i můj tatínek. Seppa neodvedli, kaverna se mohla kdykoli otevřít, takže ho jmenovali ortsguppenleiterem. Byl přirozeně dávno člen strany, jednak z přesvědčení, když pro ni tolik udělal, jednak... no, i dneska musí být k postavení správná partajní legitimace, akorát je větší výběr. Ale nácek, jakých se lidi čím dál víc báli, Sepp nikdy nebyl, naopak, jak bylo hůř a hůř, lidi v Michelsbergu byli rádi, že to dělá, dovedl se jich zastat, dokonce proti gestapu, tenkrát hrozila za tajnou porážku nebo schovaný sud vína sekyra! On se uměl na konci války vzít i za Poláky, kteří přes nás utíkali z totálního nasazení, dokonce jimi v té nouzi dal pár brambor a hlavně ukázal cestu lesem, aby se vyhnuli polním četníkům. A pak... se Češi vrátili.

Znova se odmlčela, její prsty cupovaly cíp hedvábné šály visící se stolu. Teď to přijde, zatrnul Siegfried, jako by se mračna stahovala přímo nad Hnědkou, ne! Hnědce je konec! dostala pravé jméno Sivia Burian, která od dnešní noci patřila do jeho života víc než teta Margarete.

– Prosila jsem Seppa, co, prosila! já ho zapřísahala, aby aspoň pro začátek odešel k příbuzným do bavorského Reichenhallu,

nakladatelství

Paseka

Ukázky z připravované knihy

než se vyjasní, co bude dál, ale on řekl, Tohle je taky moje vlast, už tisíc let, a já se musím o naše lidi starat dál, Oni se ti pomstí za Buriana! opakovala jsem, a on, Byla to jasná nehoda, zavřít mě mohou, ale pustit musí, přece jim nedám zkonfiskovat váš rodinný grunt a vinice, aby se holky vdávaly jako žebračky! Že by mohli vyhnat tři milióny lidí a ukrást jim úplně všechno, nenapadlo tenkrát nikoho, Němcům zřejmě narostly mozky až v druhé polovině století! Pravda je, že první dva týdny, dokud velel Rusák, vypadal všechno nadějně. Jak Sepp předpokládal, obracel se ten komandant na něho. Museli jsem jen všichni ze stavení do stodol a do chlévů, protože domy zabrali Rusáci i česká garda, ale měli jsme aspoň čerstvé mléko, a pořád víc věřili, že se všecko uklidní. Sepp přiděloval mužským práce u vojáků, ale i na vinicích, aby nevypadla celá úroda, která nás hlavně živila. Pak mu ruský komandant řekl, že jeho oddíl táhne pryč a správa přechází na české orgány, které řídí někdo, kdo tu žil. A přišel nejmladší Burian.

Bylo to tu! ale Siegfried si nedokázal vybavit vznešeného profesora, jak přebírá vládu v jakémsi malém moravském hnízdě. Kolik mu to bylo? A kdy tedy vystudoval? Netroufal si však Margaretu přerušit a plul v tom divném příběhu trpně dál.

- To už tušil i Sepp, že je zle, a šel s hou-ní přespat do lesa, kam jsem mu ráno měla

přinést pár cenností ukrytých zrovna v chlévě, aby je vzal do Bavor. Tam měl čekat na zprávu, jestli se může vrátit, nebo zda aspoň na čas přijdem za ním. To bylo dvacátého sedmého května. Ten večer jsem svého Seppa viděla naposled živého, z pověrčivosti jsme se nerozloučili, a to si vyčítám dodnes.

Margareta vstala tak prudce, až se polekal, že se jí udělalo zle. Ale ona energicky otevřela minibar a vytáhla lahvičku whisky, nalila do sklenice a vypila jedním lokem. Pak si ho zas všimla.

- Chceš taky?

Na patře mu lpěla chuť pepře, citrónu a pálenky z kaktusu, nechtěl ji zahnat pachutí skotské konfekce.

- Pil jsem tequila...

Kývla, už ho nevnímala, vrátila se na své místo a zkříženýma rukama si objala ramena, jako by se hrála.

- Kolem jedné v noci vypukla divoká střelba, blízko nás dupaly vojenské boty a křičeli Češi. Holky už ne, ale já jim ještě rozuměla, nejčastěji znělo slovo Krávy a já tušila:

Sousedí, co už dřív utekli za čáru k Američanům, si přišli pro svůj zabavený dobytek, sehnaný k transportu do vnitrozemí. Střílelo se až do rána, na rozbřesku pak i salvami, ale já těšila děti a sobecky děkovala nebi, že můj Sepp odešel včas. V osm ráno obcházeli gardisti stavení, bušili kolbami do

dveří a hrozili zastřelit každého, i děti, kdo ihned nevyjde. Z dolního konce nás bylo asi padesát, které pak hnali nahoru k náměstí, zástup zubožených a vyděšených děcek, ženských a výměnkářů, taky moje matka. Naši muži nás čekali na náměstí. Leželi v dlouhé řadě před kostelní zdí tvářemi vzhůru, všude na prsou zaschlou krev. Museli jsme jít kolem husím pochodem, ukázat na své a říct jejich jméno, aby si je odškrtli v obecním seznamu. Nejsilněji jsem vnímala ticho, ano, nikdo, ani děti, nevykřikl a nezaplakal, i vrazi mlčeli a zněla jen ta jména jako při zádušní mši. Už zdálky jsem poznala svého muže. A taky Martina, nejmladšího Buriana. Jemu jsem musela říct nahlas, Pichler Josef, a on kývl a škrtl a byla jsem vdova. Pak přijel nákladák na dřevoplyn... jak jsem se před dcerami snažila ovládat, utkvěla mi každá podrobnost, která odvracela mysl od Seppa a těch dalších, pozorovala jsem šoféra, jak přikládá do kotlíku za svou kabinou polena, a gardisté brali přitom jednoho po druhém za ruce a nohy, rozhoupali a hodili na korbu. Tak jsme, Frieda, Traudl i já, viděli Seppovu tvář naposled, jak letí vzhůru a mizí nám za postranicí navždy, nikdy, ani v tom jejich osmašedesátém, se nepodařilo zjistit, kde je zahrabali...

připravila

Kateřina Rudčenková

Renata Bulvová

Renata Bulvová (narozena 1966 v Chomutově),
od 18 let žije a pracuje v Praze. V roce 1997
absolvovala DAMU, podniká ve sféře kulturně-
společenských aktivit. V současné době chystá
vlastní hudebně-divadelní projekt – one woman
show s hudebním doprovodem (premiéra 13. října
2000 v rámci festivalu Next Wave v pražském
divadle Disk). Společně s Bernie Higgins
organizátorka projektu Poezie pro cestující
a donedávna i autorských večerů v Klubu 8.

pan X

Paní Širotková

Paní Širotková je jinak slušná a laskavá ženská, ale má jeden zlovyk, za který si v práci vysloužila přezdívku „Šílená“. Sotva totiž přijde ráno do práce, nenapadne ji nic jiného, než rozpažit s úsměvem ruce a zazpívat: „Dobrý den, dobrý den, dobrý den vám všem.“ Místo potlesku, který by si jinak za svůj kultivovaný hlas zasloužila, se od ní kolegové štítivě odvrátí, někteří ani nezvednou hlavu a dál buší do svých psacích strojů.

Paní Širotkové sklesnou ruce a s hlavou smutně skloněnou odšourá se ke svému pracovnímu stolu. Dříve než si ale sedla, napadla ji spásná myšlenka: „Co kdyby všem uvařila kávu, a odčinila tak svou ranní zpěvnou náladu. „To je nápad“. Kdyby se ale zeptala normálně, sama přeci chtěla, ale sotva otevřela ústa, jazyk se ji sám rozkmytal, a už zpívala jako v nějaké opeře: „Chtěli

Představujeme **Vám**
(nová jména české
poesie a prózy)

Paní Sirotková, a slečna X

byste někdo, chtěli byste někdo, chtěli byste někdo kávu?“ Joj, to se jí to podařilo. „Schválně,“ pomyslí si, „jestli se mi to podaří zazpívat tak pěkně i podruhé.“ Nejen, že se jí to podařilo, ale našla v popěvku takové zalíbení, že si jej zkusila zazpívat o tercií výš: „Chtěli byste někdo, chtěli byste někdo, chtěli byste někdo kávu?“ A znovu, a dokola, až se od jednoho stolu zvedla mužská postava a s pěstí míříc k jejímu nosu ji vážně doporučila, aby laskavě zavřela hubu, nebo...!

Paní Sirotková se hlídala během pracovní doby jak jen byla schopná, ale neuhlídala se. Sice potichu, zazpívala si o papírku, který ji uletěl na zem, o sluníčku, které svítí za oknem, o tužce, která dopsala, smutně si pobrukovala: „Tužtičko ty jediná, jak já tě mám ořezat, když mě nemá nikdo rád.“

Kolegové zatím bušili do strojů, práskali do klapek jako kdyby je pronásledovala smečka hladových psů. Jen aby nemuseli zaslechnout hlas, jediný tón šílené kolegyně, pracovali, až se z nich kouřilo. Někteří si proto začali napracovávat. Psali na další měsíc, kvartál, na rok dopředu. Jiní zas psali nazdařbůh, co koho napadlo. „Milá babi, tak jsem zase tady. A co ty? Jak se máš?“ Zjistili, že když píšou čárky, tečky či velká písmena, je velká pravděpodobnost, že zaslechnou Sirotkové hlas. A tak psali řádky ze samých aaaaaaaaaaaaaa, eeeeeeeeeeeeeee, ratarataratarata, polomolopolomolopolomo. Ač se jim pletly prsty, neustávali, protože se jim zdálo jakoby někde v dálce a přitom strašlivě blízko hučela siréna, ale jaká siréna? V tom rachotu zběsilého vyfukávání možná šlo o poplach. Ale jaký poplach? A proč? Nebo není to volání o po-

moc? V nejasné předtuše, že jde tentokrát o něco daleko strašlivějšího raději ztrojnásobili tempo, zatímco za jejich zády se rozpoutávalo přímo mysteriózní peklo. Paní Sirotková stála na stole s hlavou téměř u stropu, propichovala tužkou vzduch jako kdyby dirigovala orchestr. Unesena rytmem španělských kastanět, šamanských bubnů a cinkáním ruských rolniček, byla ve svém živlu. I kdyby ji strhli ze stolu, rozšlápli jako švába, uškrtili jako hada, nemohla odolat, aby se nepřipojila k vřavě praskajících strojů. Znovu se mohutně nadechla a v nejvyšší extázi zahalekala: „O hooooóm! O hooooóm!“

Bylo po pracovní době, kolegové však měli ještě moc práce. Paní Sirotková nejspíš odešla domů, nebo je na stole, někde, vem ji čert. Taratata, tararatata, tataratata, taratata. Taratata, tarata, tara tara, taratata, pratatatata, pratatatata...

Představujeme

(nová jména české
poesie a prózy)

...

„Vrchlabí, Vrchlabí,“ řekl pan X.
„Vrchlabí,“ řekl ještě jednou,
ale to už nestál tam kde stál,
ale v předsíni, když řekl svině.
A myslel jím mola co seděl na zdi.
„Zabiju tě,“ dodal.
Vzal si kabát, obul boty,
a prásknul za sebou dveřmi.
Mol se vznesl, popoletěl
a sedl si tentokrát na skříň.
To pan X n a š t ě s t í neviděl.

...

Když pan X vstoupil do prodejny
s textilním zbožím, byl téměř nahý.
Jenom tam, kde byl nejchoulostivější
měl list. Javorový.
Hned za dveřmi obchodu pozdravil muže
bezvadně oblečeného, s bezvadným úsměvem.
Odpovědi se však nedočkal, protože pán byl panák.
Prostě figurína.
V dalším obchodě mu přímo do jeho modrých očí
řekli, že by potřeboval něco modrého.
Teprve ve třetím obchodě se prodavačky
chovaly jak na dýdžepárty. Vůbec si ho nevšímaly.

...

Slečna X je přesvědčená, že je pozoruhodně krásná žena. Sotva totiž vyjde na ulici, každý chlap co na ní jenom koutkem oka spočine, upadne v tu chvíli na zadek. Může projít i docela krátkou ulicí, ale i tak zanechá za sebou pět chlapů, z toho dva stařečky jak se válejí po zemi.

Líto je jí stařečků, ale co může dělat. Přeci nebude svou líbeznost halit do šátků. Není žádná Indka.

Jednou si zase vyšla na ulici, když potkala chlapa. Normální mužský. Všední typ. Mohl mít něco kolem čtyřiceti, prošel kolem ní... a nic.

Slečna X musela uznat, že není zas tak krásná, jak si doposud o sobě myslela.

Pan X kouřil cigaretu a vyfukoval dlouhý kouř. Vlastně si kousal kůžičku u nehtu pravého malíčku, když mu přišlo na mysl, že už nic dlouho pořádného neudělal. Něco, co by ho zcela pohltilo. Do čeho by se vložil celý. Třeba do truhly.

Pan X nechal malíček malíčkem, do pusy si dal ukazováček. Bystře ho podudlal. Jednu takovou truhlu vlastně má. Stačilo by, aby šel někdo okolo a baf!

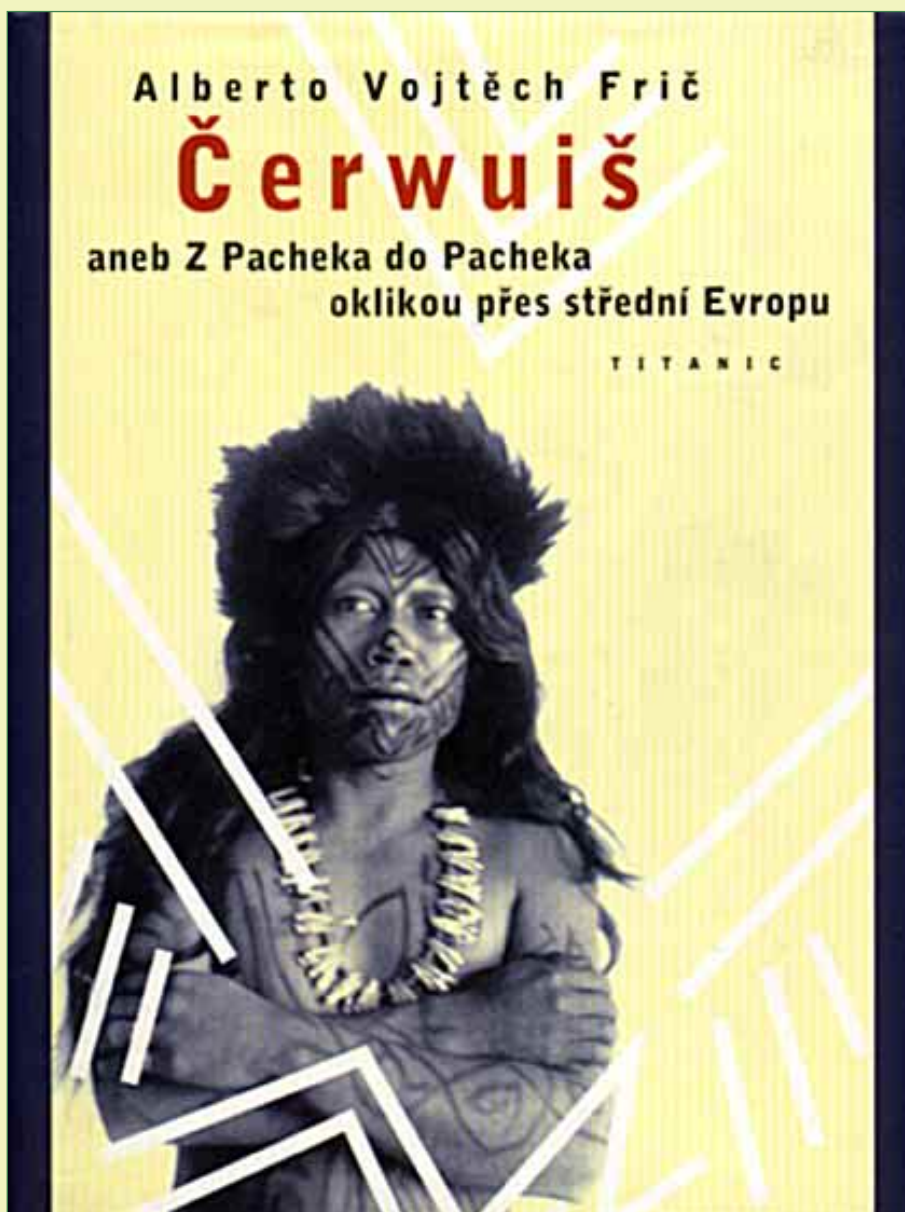
Pan X se kousl do palce. „No jo. Ale co kdyby se ten blbec vůbec nelekl? Co kdyby ten vůl nešel kolem truhly, ale jinudy?“, A tak vztyčil prostředníček a pořádně se na něj vykašlal. Zbývalo jediné, a tím si pan X vydloubl pomalu suché z nosní dírky.

(pozn. autorky: A pak že nic pořádného neudělal.)

Čtení
na léto

Příloha

Alberto
Vojtěch
Frič

**Konečně
v Praze**

Do ponurého domu s hospodou
v přízemí se vcházelo ještě
ponurejším průjezdem. Čerwuiš se
bál tam vstoupit; kdo ví, jaký zlý
duch ho tam čeká. A opravdu, číhal
tam. Byla to tesknost, která nás
oba dusila k zalknutí, krásné
vzpomínky a nepopsatelný smutek.

Jak jsem se na tu naši matičku stověžatou těšil! Celou tu dobu, co jsem byl pryč, jsem si ji v duchu maloval těmi nejnežnějšími barvami a tak jsem jí líčil i Čerwuišovi. Ale už při vjezdu vlaku do začouzeného nádraží jsem začínal pocítovat jakousi nejistotu a tesknost. Ta vysněná Praha nebyla vůbec tak nádherná, jak se mi po ty tři roky v cizině zdála. Vracel jsem se z pralesů, v mysli mi ještě tkvěl obraz nejkrásnějšího velkoměsta na světě Rio de Janeira s jeho nedozírnými asfaltovými ulicemi kolem mořského zálivu, s paláci jasných pastelových barev, zasazených mezi zeleň palem a pestrost exotických květů – a vystoupil jsem do deštivého dne, ulice před nádražím byla plná špíny a bláta, všechno ukoptěné, nevzhledné... Bylo mi těžko. Marně jsem si opakoval Nerudovy verše: *A kdyby i byla jak svázaná v uzlíčku, přec bych ji miloval...*

Nepomohlo to. Fata morgána se rozplynula a přede mnou byla holá skutečnost – Praha roku 1908.

Chtěl jsem požádat drožkáře, aby nás zavezl na Hradčany; odamtud, z dálky, je naše Praha krásná vždycky, ale jak jsem tak mí-

jel šedé ulice a zanedbané parky, přešla mě chuť. Báł jsem se dalšího zklamání. Poručil jsem tedy do Smeček.

Tam ve starém oprýskaném domě zkomírala advokátní kancelář mého dobrého zchudlého báfušky. Místo svému úřadu věnoval se z lásky k rodnému městu čestným pracem na radnici a marnému boji proti korupci, která tehdy začínala bujet plnou silou. A boj jednotlivce proti takovým silám je vždy prohraný předem.

Do ponurého domu s hospodou v přízemí se vcházelo ještě ponurejším průjezdem. Čerwuiš se báł tam vstoupit; kdo ví, jaký zlý duch ho tam čeká. A opravdu, číhal tam. Byla to tesknota, která nás oba dusila k zalknutí, krásné vzpomínky a nepopsatelný smutek. Možná si říkáte – cestovatel? A tak změkčilý a sentimentální? Ale i dobrodruh je jen člověk. Na každého přijde chvílka, kdy se pohár naplní a něco se ve vás zlomí. A moje číše přetekla právě teď. Přijížděl jsem domů, do vlasti, s pocitem dobře vykonané lidské povinnosti. Cestou jsem dychtivě skoupil všechny české noviny – a zjistil jsem, že ve všech mi lajı a svorně se mi posmívají, že jsem se na vídeňském kongresu bral za malý, vyvražďovaný národ. Nechápal jsem proč. Tenkrát jsem ještě netušil, že to je jen začátek a že politika se neštítı použít jakékoliv zbraně.

Toužil jsem být sám, o samotě se prokousat svým bolem a zklamáním, nabrat nové síly a vsugerovat si tolik potřebný klid. Místo toho jsem měl na krku Čerwuiše. A ještě ke všemu začal zase zpívat.

Bylo mi hrozně, ale byl jsem nakonec doma. Chápal jsem, jak musí být jemu. Opuštěný v cizí zemi, v bezútěšném zatuclém domě a jediný člověk, se kterým se dovedl dorozumět a kterého považoval za svého přítele, na něj křičí a posílá ho ke všem ďasům. Ale bylo marné mu vysvětlovat, že tady nezůstaneme na stálo, že tu jsme jen do té doby, než si najdeme něco lepšího a přívětivějšího. Oba jsme měli nervy nadřanc a poslouchat, jak zpívá svůj

smutek, jsem v tuto chvíli prostě nesnesl. Přemohl mě vztek a vystrčil jsem milého Čerwuiše ze dveří. Musel jsem být sám. Aspoň chvíli.

Nevím, jak dlouho mi trvalo, než jsem se uklidnil. Ale pak se mi hlava pročistila, setřásl jsem splín, a šel udobřovat indiána. Určitě se urazil, a právem. Ale on už za dveřmi nebyl.

Nebyl v celém domě, nikdo ho neviděl. Vyběhl jsem na ulici. Ale na dlažbě z kočích hlav se těžko hledají stopy. Vyrazil jsem směrem k Václavskému náměstí, ptal se lidí, ale nikdo o něm nic nevěděl. Bezradně jsem se vracel zpět.

„Váš indián támhle žebrá na rohu,“ uslyšel jsem čísi jízlivý hlas. „Už vám vydělal hromadu peněz. To si pane večer dáte do trumpety!“

Nešel jsem, ale přímo běžel k Žitné ulici. Už z dálky jsem viděl na rohu sročení lidí. Uprostřed chodníku seděl Čerwuiš se zkříženýma nohama na své červené pokrývce a srdcervoucně zpíval svůj žal. Z očí mu tekly slzy jako hrachy. Okolo něho leželo množství měďáků a nikláků, které mu lidé z útrpnosti házeli. Mysleli, že ten ubožák žebrá z hladu, a chtěli mu ulehčit krutý osud. To bude pastva pro pražské drbny, to bude sólokapr pro pisálky od novin!

„Okamžitě pojď domů!“ poručil jsem mu, ale on mě ignoroval. Také jeho míra trpělivosti byla dovršena. Zřejmě se rozhodl zůstat na rohu ulice a zpívat svůj smutek tak dlouho, dokud nezemře. Netrucoval takhle poprvé a měl jsem zkušenost, že vzdorovitá nálada ho neopustila třeba dva dny. Navíc ještě nikdy neměl pro svůj smutek tak vážnou příčinu. Měl jsem obavy, že je s to zůstat na ulici přes noc a klidně i několik dnů. Bylo mi jasné, že tady nepomohou žádné domluvy, ale přesto jsem se o to napřed pokusil. Jen na mě vycenil zuby. Zbývalo jediné.

Chytil jsem ho za ruku, zakroutil mu ji dozadu, takže ho bolest přinutila, aby vstal. Držel jsem ho tak, že se nemohl vysmek-

nout ani na mě zaútočit. Nohou jsem podebral jeho přikrývku, přehodil si ji přes rameno a vedl ho před sebou. Obecenstvo se okamžitě, jak je v Praze zvykem, přiklonilo na stranu slabšího. Jeden bodrý dělník se mi výhrůžně postavil do cesty: „Jestli ho hned nepustíte, tak uvidíte!“

Jakkoliv mi byl ten chlapík sympatický, neměl jsem čas mu něco vysvětlovat. Pustit, byť i na chvíli, rozzuřeného Čerwuiše by nebylo moc rozumné. Ostatně se dalo čekat, že kdyby mě ten dělník skutečně napadl, Čerwuiš by se postavil, aspoň na tu chvíli, na moji stranu.

„Dobře, dobře, kamaráde, rozdáme si to, ale napřed odvedu indiána domů. Teď nepřekážeš a jdi napřed, přece nebudeme čumilům hrát divadlo!“

Můj ostrý tón udatného obránce utiskovaných odradil, ztratil se raději v davu.

Indián šel tiše, nedal na sobě ani v nejmenším znát bolest, kterou musel cítit, když se pokusil vzdorovat, v celém těle. Po schodech v domě už šel povolně. Sotva jsem ho strčil do pokoje, někdo tloukl na dveře. Že by policie? Ne, to jen nějaký ochotný občan sebral ze země rozházené peníze a přinesl je Čerwuišovi.

Tak jsme se tedy uvedli. Noviny o tom našťěstı nepsaly nic, kromě jednoho revolverového plátku, jehož redaktor mě přišel vydírat, že o té příhodě uveřejní celý seriál. Čerwuiš ho shodil ze schodů, aby měl látky ještě víc.

• • •

*Páta kapitola z knihy **Alberto Vojtěcha Friče Čerwuiš aneb Z Pacheka do Pacheka oklikou přes střední Evropu**, kterou právě vydává nakladatelství **Titanic** (Plzeňská 222, 150 00 Praha 5, tel.: 02 57 21 12 57, e-mail: titanic@telecom.cz).*

13. září 2000 od 19.30 hod. proběhne v **Klubu Paměť** (Truhlářská 3, Praha 1) setkání s **Yvonnou Fričovou** a následná diskuse na téma **Alberto Vojtěch Frič a indiáni**.

Emil Hakl

Druhá třetina (první pětina)

Foto: Veronika Doksanská

Sevřel mi ruku: „Helejte, rači néé!

Helejte, nikde vo tom nemluvte, že

tady bylií, vono je to tak lepší!

Nikde vo tom nemlvté, a bude

pokój! Jóó, panebenéš! A bude

pokóój! Jóó,“ šeptal mi můj

nadřízený.

I.

Kdysi jsem jel tramvají do Strašnic. Měl jsem za sebou několik těžkých nocí, a tak jsem si sedl na sedačku pro invalidy, protože jinde nebylo místo. Na protějším sedadle hřadoval zamračený dědek. Na hlavě měl nabořenou tlustou placatou čepici a pod kšiltem nos jak bramboru pokrytý plísní žilek. Od chvíle, kdy jsem dosedl, mě upřeně pozoroval; civěl mi rovnou do očí zvláštním, spodním pohledem. Zkusil jsem se dívat z okna, ale z dědka šlo něco, co mě doopravdy vyvádělo z míry; vždycky, když jsem se neudržel a mrknul tam, mě obešla nová hrůza. Zapichoval do mě oči s čistou, rakevní nenávisť. Ohlédl jsem se, jestli vedle mě nestojí zchvácená baba s dítětem, jestli nade mnou neomdlévá vyčerpáním nastávající matka, jestli snad slepec nebo mrzáček. Ale tramvaj teď byla poloprázdná. Zařekl jsem se, že to vydržím.

Najednou jsem si uvědomil, že se na mě úporně tlačí koleno. Odtáhl jsem se a donutil se dívat jinam. Kocovina mi zvonila v hlavě a neměl jsem náladu se s někým přetlačovat. Za chvíli se o mě dědkova kolena opřela zas. Studila jako skála. Zapřel jsem se a snažil se myslet na svoje. Jenomže čím víc jsem se snažil, tím víc jsem cítil dědkovy železné klouby a pichlavé oči.

Trvalo to dobře deset stanic. Pak sebou v zatáčce tramvaj hodila na vymletých kolejích, dědek se toporně opřel ramenem o sklo, a mně to došlo. Musel být po smrti, už když jsem k němu na Míráku přisedl. Svezl se na stranu a civěl na mě dál. Na první zastávce jsem rychle vystoupil, ale ne dost rychle, abych přeslechl: „Ježišmarjá. Prosimvás, tady tomu pánovi asi něco je. Zazvoňte tam někdo rychle na řidičééé!“

II.

Byla neděle a měl jsem službu. Pracoval jsem tenkrát ve vodárně. Vodárna stála na samém konci Libeňského ostrova. Po setmění tam zpívali v korunách říčních topolů slavíci tak, že z toho každého, kdo to po-

slouchal, začalo do minuty píchat v mozku. Z kovového hvízdání slavíků a z bahenním puchem a smradem spáleniny prosyceného, divokého městského vzduchu.

Byla neděle a venku doznívala bouřka. Ležel jsem na kanapi v prosklené kukani a četl knihu Buninových povídek, okousanou od myši. Na stolku voněl grog. Dole pod schody sekali nohama vypasení křižáci, vyrušení z klidu změnou tlaku. Nad jejich sítěmi se tyčil obrovský prázdný dóm, na jehož dně stála na betonových soklech řada zeleně natřených, věčně opocených čerpadel. Vlhký průmyslový klášter, čpící ozónem a vazelínou. Měl jsem to tam rád. Rád i přesto, že při denních službách obyčejně běhal po ochozu, zavěšeném nad jámou strojovny, náš pošahaný mistr a ječel: „Pane Beněš, to máme počasí! Ale vono je to potřeba! Porostou houbýy! Helejte, hlavně aby nepršelo vo víkendů! Hlavně né vo víkendůů! Jedeme se ženou k voděéé! Znáte to u Mělníkáá?“ a nečekaje na odpověď, odbíhal si ten den už potřetí přepečlivě vylestit služební škodovku. Pak někam odjel, hodný a přestrašený kretén, a nastal klid. Ten klid, který jsem měl ze všeho nejradši. Klid, který jsem už pomalu začínal nenávidět.

Zaklapl jsem knihu a šel otevřít velká plechová vrata strojovny, abych se podíval na odplouvající mraky, táhnoucí břicha pár metrů nad střechami. Vyšel jsem ven, stoupl si na mokré trávník a pod velkým ořešákem, z jehož větví padaly těžké kapky, jsem si zapálil. Navštívila mě chvíle, kdy se člověk bez přípravy zamyslí nad světem, to jest sám nad sebou. „Co tady vlastně děláš?“ zeptal se hlas, který si pro ty případy nosíme v sobě.

Voda z koruny stromu mi kapala za límec, a tak jsem udělal dva kroky stranou. A právě v tu chvíli někde něco vzdychlo, ale vzdychlo tak, jako by vzdychla sama země, přesycená zbytečnými řeči zbytečných lidí. Něco vzdychlo a zaskřípělo, jako by skála pod Bulovkou učinila pokus sesout se do slepých ramen Vltavy.

Koukám. Bulovka stojí. Vodárna stojí. Na nebi nic, jen rackové. Otočil jsem se a stačil ještě zhlédnout ten rozložitý ořešák, jak se těsně vedle mě pokládá na trávník, vyvrácen z kořenů. Špička haluze mi ometla rukáv. Deštěm podmáčená země zavoněla. Hořká vůně listů prošla okolo jako dech obra. Posadil jsem se na mokré kmen a dokouřil cigaretu.

Příští den jsem napsal na oranžovém psacím stroji značky Consul výpověď.

III.

Půl roku předtím se mnou začal sloužit směny ve vodárně Zdeněk. Mazdu otevřel drátkem za pár vteřin, patentní zámek do minuty. Na škodovku mu stačilo dejchnout, a otevřela se sama. Měřil metr sedmdesát, ale chodil zvláštním houpavým krokem a ruce nosil ranařsky od těla, takže to zdálky vypadalo, že je o hlavu vyšší. Bylo mu devatenáct. Nosil neproniknutelné černé brýle, které odkládal, jen když se s nohama na stole díval na televizi, a někdy ani to ne. Prostě Zdeněk. Zdeňka navštěvovali kamarádi, kteří se dělili na dvě skupiny: ti veselí a ukecaní, to byli taxíkáři. Ti vždycky odněkud vyčarovali flašku. A pak tam chodila partička stěží dvacetiletých, kteří si byli nápadně podobní: pomenší, zamlklí, obrostlí sádýlkem, nakudrnacené světské vlásy, venku barevnej auťák bez papírů, pod bundou černá bouchačka bez papírů. Číhej, vole! Lehkomyslnost, způsobená nedostatkem představivosti a přebytkem praktických zkušeností, z nich vyzařovala na dálku. Šikovný, čórkařský dorost. S těmi prvními Zdeněk mluvil jak mu zobák narost. Co se týkalo těch druhých, dával přednost hlasitě vyřazeným citoslovcům a drobným rychlým gestům; snažil se zakrýt, že je ve střehu.

Jednou za Zdeňkem přišel párek pankáčů, dozajista kvůli nějakému kšeftu, který jim nasliboval, a když dorazili, tak tam nebyl. Ježouni zůstali nerozhodně stát na ochozu a s úžasem hleděli na vyjící čerpad-

la v hlubině pod sebou. Na gigantické elektromotory, pohánějící ječící lopatková kola, skrytá v těžkých litinových přírubách. Na jednu nějak ztratili všechen glanc; stáli a hleděli. Náš mistr, o kterém většinou nikdo nikdy nevěděl, kde právě je, byl tou dobou zamčený ve své kanceláři; býval tam tak potichu, že kdyby tam byl umřel, přišlo by se na to až ve chvíli, kdy by se všichni shodli na tom, že tohle už nemůže být myška, chycená do pasti někde za skříní. Někteří strojníci se zapřísahali, že na vlastní uši slyšeli, jak tam během dlouhých slunných dopolední tragicky vzdychá a pobrekává.

Teď ale vrzly dveře a mistr vylezl ven; měl tchoří instinkt. Přezvykující, řetězy omotaní, ocvočkovaní barevní kanáři se ležérně opírali o zábradlí. A mistr už je spatřil, už je viděl, a už bylo pozdě honem se zase schovat zpátky do kanclu. Vydal se přes ochoz. Bylo přímo vidět, jak se jeho škodovkářská mysl potýká s neřešitelným problémem: *kdo to. co to. jak to*. Nakonec se rozhodl je vůbec nevzít na vědomí. Kdyby si přiznal, že tam jsou, musel by nějak reagovat, a to on neměl rád. Toho se děsil. Minul je tedy se skelným zrakem v otlacené tváři, vrazil skleněnými dveřmi dovnitř a přistrčil ke mně zrudlý opičí ksicht: „Panebeněš, máme načerpáno?!“

„Máme.“

„No tak to je hlavní! Hlavní je, že máme načerpáno, co říkáteé, to je základ! Mít načerpáno, to je základ!“ a utekl zadem přes šatnu.

Zato příští den se ke mně přitočil, a ačkoliv jsme tam byli sami, spustil babským šepotem. Smrdělo mu z huby samou úzkostí: „Panebeněš, viděl ste tó?“

„A co?“

„No včera. Týý. Mladý, co tady bylíí.“

„Viděl.“

„A vy je znátéé? Co voni jako bylííí?“

„To byli Zdeňkovi známí. Zeptejte se jeho.“

Sevřel mi ruku: „Helejte, rači néé! Helejte, nikde vo tom nemluvte, že tady bylíí,

Foto: Veronika Doksanská

vono je to tak lepší! Nikde vo tom nemluvté, a bude pokój! Jóó, panebeněš! A bude pokój! Jóó," šeptal mi můj nadřízený.

IV.

Sloužili jsme ranní, odpolední a noční. Během nočních se čas od času stávalo, že zazvonil telefon, Zdeněk poslouchal, říkal: „Jasně, jasně,“ pak zastrčil jazyk, zavřel pusku, nasadil černé brýle a vypařil se. Za hodinku bouchly dveře od auta a na chodbě se rozlehl smích: přijeli tři, a s nimi starší ženská, tak pětáctičet, voňavá mamina ze sídliště. Vlasy jak beránek, semišové sáčko, praktická jednoduchost z ní přímo čísel. Zdeněk mi stranou pošeptal: „Má dobrý nohy, helé, my jí mrdáme ve třech, frajeré, ta když se namaže, tak kouří jak vztekla. Jestli chceš, tak tady zustaň s náma.“

Na stole stála láhev se čtyřmi růžemi na vinětě a pár zašlých hrnků s olámanými okraji. Obul jsem boty a zapnul bundu. Ženská seděla na kanapi, do něhož generace a generace stárnoucích strojníků, nešťastně ženatých králíkářů a osamělých plachých kutilů vyležely hluboký, nepohodlný lavor.

Za její hlavou blikaly kontrolky na bzučícím rozvodném panelu. Hodila si nohu přes nohu a upřela na mě bezbarvé krabí oči. Úřednice. Nebo prodavačka v lékárně. Nebo účetní nebo vychovatelka v učňáku: „Dyť my vás nevyháníme. Kam byste chodil, klidně tady zustaňte.“

„Já ještě něco mám,“ řekl jsem nepřesvědčivě a vyšel do tichého večera.

Pár metrů od břehu plula rozsvícená výletní loď, plná luffáků, sedících u svých dvojek s červeným, víno jim barvilo zuby na modro a k tomu jim hrála muzika z reproduktorů. Žižkov a Karlín a Holešovice byly zalaty světélkujícím rosolem civilizace, ale tady u řeky panovala syrová, smrdutá tma, a cesta přes Libeňák byla v samém středu té tmy. Na protějším břehu se za kulisami hal, jeřábů, mlýnů a přístavních skladů zvedala narudlá záře. Vyrazil jsem jediným možným směrem, k mostu.

Uprostřed ostrova, v pustině, kde není nic než šumění větví a hromady starých špulek od kabelů, stál uprostřed cesty zády ke mně chlap v baloňáku. Stál a nehýbal se. Opatrně jsem ho obešel, ani ne moc zblízka, ani příliš velkým obloukem, a teprve po dobrých deseti metrech jsem se ohlédl. Tuctový občan s bíbrem. Stál tam, vůbec si mě nevšímal a koukal přímo do nebe. Po nebi táhly od obzoru k obzoru potrhane hadry na podlahu. Šel jsem dál.

Za chvíli už se za zatáčkou rozzářila světla autobazaru. A už jsem zaslechl řev z motorkářské hospody. Byla to tenkrát velká novinka; zničehonic začali popojíždět po Libeňáku titi roztodivní medáci na naleštěných brundibárech. Často mě vytrhl ze zamýšlení rachot, jako když přistává stíhačka; a když mě pak krokem minul k prasknutí pyšný kožený dábel v gynekologickém posazu, s německou helmou na dobrácké prasečí hlavě, nemohl jsem si nevšímnout těch slovanských očí za černými brýlemi, očí, které prosí: *Bacha, kretene. Jasný, jo. Hels endžls!* Byli mezi nimi pětáctýřicetiletí pupkáči s fousy až na poklopec, kteří vypadali, že

takhle žijí už od dvaceti. Divné mi na tom bylo to, že jsem si nemohl vzpomenout, že bych tu před devadesátým rokem kdy koho takového spatřil...

Pokračoval jsem podél počmáraných ohrad k Palmovce. Potrhaným pletivem plotů prorůstaly kvetoucí zlaté deště. Mezi kandelábry a dráty trolejí matně pableskovala koule libeňského plynojemu. Zapálil jsem si a pozoroval tu optimistickou kopii zeměkoule. I kdybych měl být na světě sto let, nikdy mi tenhle svědek jalového kosmického nadšení prošlých časů, ten ideový předskokan sputniku nemůže zevšednět. Potom jsem zahrnul pod viadukt a šel k Horkým na pivo.

U Horkých seděl nad poškrábaným stolem jeden postarší chlápek, kterého jsem znal. Patřil mu hausbót, se kterým od jara do podzimu popojížděl po slepých ramenech Vltavy. Občas zakotvil na břehu pod vodárnou a pozval mě na lahvové, které chladil v síťovce, spuštěné do vody. U lahvového mi pak vyprávěl, jak ve čtyřicátých letech měl v Nuslích potíže s jedním z party Vyšehradských jezdců, a známěj policajt mu poradil: „Nos sebou ňákou zbraň, co já vim, třebaš francouzskéj klíč, a když po tobě pude, tak ho tim pořádně přetáhni, lepší radu ti dát nemůžu, to víš, sou to grázlové a nás je málo.“ Jenže ten chlápek dělal mašinfíru, tenkrát na páře, pak až do důchodu na sergejích, a tak si dal do tašky klíč od lokomotivy, a toho jezdce s ním přetáh tak, že ten se už nepostavil na nohy: „Já se ho bál, tak sem do toho dal všecku sílu... a pak sem ho potkával, pane, jak ho ta jeho máma tlačila na vozejkku. Voni bydleli hned přes ulici, a vždycky mě voba dva pozdravili. Von už je dneska taky dědek, ale furt je živ. A furt na vozejku. Proto sem si taky pořídil tohleto,“ poklepal na kajutu, „abych ho neměl každě den na vočích,“ vzlykl najednou muž, utřel si oči kapesníkem a vytáhl z vody druhou síťovku, a v té síťovce byla flaška becherovky.

Byl jsem rád, že ho vidím; měl jsem po krk všech mladých na celém světě, s jejich

Foto: Veronika Doksanská

nejasnými tužbami a problémy, způsobenými chaotickou sekrecí. Chlápek držel skleničku s kořalkou, kvrdlal s ní sem a tam a byl skleslý. Přisedl jsem si k němu. Chlápek mlčel. Po chvíli se svěřil, že mu minulý týden ožralí motorkáři ustřelili z brokovnice komín od hausbótu.

Znal jsem ten komín dobře; pocházel z parního válce, byl natřen na černo a byly na něm dva jasné červené pruhy. Je pravda, že jenom díky tomu historickému funelu vypadal jeho hausbót, na rozdíl od těch ostatních kredencí, jako opravdová loď. Dole byla ke komínu přinýtována mosazná cedulka, na které stálo, že byl vyroben, včetně zbytku válcovačky, roku 1934 u firmy Krauss Maffei. Muž tu cedulku leštilval zubní pastou, aby se pořádně leskla.

V.

Jedna zkušenost ale Zdeňkovi scházela. Mezi pohvizdováním a pískáním skrz zuby se mi jednou přiznal, že ještě nikdy nebyl „za kurvama“: „Mohli bysme někdy zajít, ne?“

„No. někdy bysme mohli.“

„Tak až bude po vejplatě!“

Považoval jsem to za nezávaznou frázi: „Tak jo.“

VI.

Ten týden, kdy jsem dal výpověď, bylo shodou okolností po výplatě. Zdeněk se na mě už zdálky smál: „Tak helé, frajeré, je to zařízený! Máme to zamluvený! Tak né že se na mě zas vykašleš, počítám s tebou na sto procent.“

Nemohl jsem dost dobře přiznat, že jsem ve svých šestatřiceti žádný dům toho druhu ještě nenavštívil. Nemohl jsem dopustit, aby se na mě dočkal takového zklamání. Měl mě omylem za staršího, všeho schopného darebáka; každou blbost, kterou jsem před ním vyslovil, si vysvětloval jako důkaz jakési filmově pestré minulosti. Chlast, holky, drogy, honičky v autech; co já vím, co si představoval. Z čirého romantismu jsem tenkrát nosil kudlu; Zdeněk jí říkal „originál zabijácká dýka“ a vytrvale jí obdivoval. Půjčoval si jí, chodil s ní po vodárně, házel s ní do dveří a všelijak se s ní mazlil; že ti jeho kamarádi mají u sebe v jed-

nom kuse nabitou pětasedmdesátku, toho si nevšímal, to pro něj bylo normální.

K večeru připlul po vyštěrkované cestě k vodárně taxík. Řídil ho jeden z těch hovornějších kamarádů. Z řeči jsem vyrozuměl, že ani on nemá potřebnou praxi v tomhle směru. Náhle jsem pochopil, co ode mě očekávají: že když nebudou vědět, kudy kam, budou dávat pozor, co dělám já, a budou to dělat po mně. Že je prostě tak nějak zasvětim do nočního života. Že je po-držím. Že budu dělat garde. V chodbě u skříněk jsem měl láhev fernetu. Šel jsem tam a vstoje do sebe kopnul pár panáků. Nebylo vyhnutí. Dvacetiletí už vesele halasili u auta a dodávali si navzájem odvalu.

Bylo pozdě vysvětlovat, že se jdu příští den ráno představit do nové práce a že bych se rád trochu prospal; tohle jsem Zdeňkovi nemohl udělat. Nevěřil by mi. Ačkoliv to byla pravda.

Jeli jsme přes půl Prahy, až do vilové čtvrti za krčskou nemocnicí. Minuli jsme rozsvícený špitál. Potom jsme zastavili před patrovou vilkou. Nový prkenný plot, důkladná branka, neoznačený zvonek. Drželi se za

mnou. Nezbylo mi, než zazvonit. Někde v nitru vily se rozezvučela fanfárka, hrající zjednodušený motiv z Mozarta. Dveře se otevřely. Stála v nich blondýna s černě orámovanýma očima. Na sobě měla lesklé červené bikinky, a ten horní díl jí v podstatě jenom zespoda podpíral drobné cecíky. Zdeněk potáhl nosem a přešlápl. Pootevřela branku a prohlédla si nás: „Vy máte tu rezervaci? Tak podte.“

Uvnitř byly kožené pohovky, stolky, časopisy, tlumeně hrající hudba. Vzadu jakési ztichlé pódium a bar s nasvícenými lahve-mi. Tuc, tuc, tuc. Zvláštní. Všechna tahle zábavně donucovací zařízení mají něco společného. Jakmile sem člověk vlez, nesmí za žádnou cenu dát najevo, že má najednou pocit, že tu nemá co dělat. Ti, co tady už jsou a co to tu znají, se jenom třesou na každého, kdo se jen odváží naznačit, že spadl z višně. I tady to bylo ve vzduchu.

Nad barem nervně blikala neonová krabice s nápisem *Gorbatschow vodka, čistý duch vodky*. Blondýna zmizela. Přivítala nás překrásně vonící velkobruneta s uhlově černou ofinou. Mohla mít něco přes metrák. Nejasně se mi vybavilo, že šéfové v takovém podniku se má říkat „madam“, ale nebyl jsem si jistý, jestli si to náhodou nevymysleli filmaři za Sequensových časů. Jestli to není falešná rekvizita, která v praxi člověka nevratně usvědčí z kreténství. Spolkl jsem „madam“ a dal si tu vodku.

Najednou jsem zjistil, že se chlapci už dávno vesele baví se dvěma našminkovanými kůzlaty, chrastí ledem ve sklenicích, a že si mě velkobruneta neklidně měří. Měla to přímo v očích: A co ty. Nejseš ty fotr jednoho z nich. Na to seš mladej. Tak co seš zač! Kouká, jako by byl v muzeu! Nemám rači zavolat Pepika. Ten s tebou vyrazí dveře a bude to.

„Co si budete přát,“ zeptala se.

Cítil jsem, jak mi bouchá srdce a jak mě hlas, který si pro ty případy nosíme všichni v sobě, mechanicky uklidňuje: No, pitomče. řekni něco. Dyť vo nic nejde. Je ti šestatřicet. Chovej se jako chlap!

„Ještě jednu vodku,“ řekl jsem, vzal sklenici a zamířil s ní co nejpomaleji do kouta k jedovatě modrému otomanu. Bruneta mě pořád sledovala. Před barem teď stály tři štíhlé silikonové feny a něčemu se vláčně, afektovaně smály. Jedna zakláněla malou úhlednou hlavičku na dlouhatánském krku, pohazovala ohonem, dlouze šlukovala tenké hnědé cigárko a kouř vyfukovala stranou. Mezi řečí na mě mrkla. Botky, košile, ksicht, co piju.

Dal jsem se do řeči s mrňavou holkou, která vypadala, že tam přes den pomáhá v kuchyni, že si tam přivydělává na studia. Měla trochu neforemný nos, dojemně upízané vlásky a bezbarvé oči. Nehezke ženské mě uklidňují. Umím se vedle nich uvolnit. Nečekají už předem, co bude a nejsou věčně soustředěné na to, jak vypadají. Nevrhají na sebe kontrolky do každého zrcadla. Mají tendenci vnímat, co kdo říká. Jsou lidštější, protože zkrátka nemají ty možnosti.

Navrhl jsem jí, jestli by si se mnou nechtěla zahrát kulečnick. Souhlasila. Vrátila se mi jistota a podařila se mi série docela dobrých šťouchů. Řekla, že je z Kašperských Hor a tady že studuje. Že tam má hocha, v těch Kašperských Horách, a tady že má garsonku. Že jí to tady nebaví, ale zpátky do Kašperka že se jí taky nechce. Řekla, že se jmenuje Milada. Nedivila se, že s ní nechci jít někam stranou. Měl jsem dojem, že je naopak ráda, že mi je vděčná. Skoro jako by se bála, abych si to nerozmyslel a nevslovil jedno z těch přání, která poslouchala denně.

Tři hodiny jsme šťouchali karamboly. Pili jsme víno. Chroupali buráky. Povíдали si. Vyprávěl jsem jí historky o ženských se špatným koncem. Smála se, až se za břicho popadala. Vyprávěl jsem jí o svých zpackaných manželstvích. Smála se, až rozházela koule na kulečnicku. Přidal jsem jednu s dobrým koncem. Byla o sebevrahovi, který se neoběsil na železničním viaduktu v Hrdlořežích, protože když si chtěl, opilý a klidný, nahoře ještě zapálit cigaretu, shodil, hleda-

je zapalovač, rukávem krabičku kamelek, položenou na kovové traverze, to ho namíchlo a šel si pro ně dolů, a když byl dole, tak už se mu nechtělo škrábat se zpátky, nehledě na to, že ty cigarety stejně nenašel, protože zapadly někam do kopřiv. To se jí nelíbilo. Řekla, že nemá ráda řeči o smrti.

Požádal jsem velkobrunetu o placení; až teď jsem viděl, že má krásnou, světsky lhostejnou, bledou tvář. Ale když se zvedla ze židle, ukázala nestvůrnou obří zadnici a sloní nohy, nadité v obrovitých černých kalhotách. Dokráčela v lodičkách ke kase.

Rozhovor s Miladou plus kulečnick plus pití plus buráky mě stály šest tisíc. Zaplatil jsem a šel se projít do Krčského lesa. Tma už začínala blednout. Na větvi seděla veverka a obracela v packách suchou šišku. Když si mě všimla, ztuhla, našpicovala uši, pustila šišku a byla pryč.

Domů jsem dorazil ještě včas, abych si stihl dát sprchu a kafe.

*Úryvek je zhruba první pětinou rychlorozpuštěného románu **Druhá třetina** (proza-tím v rukopise).*

Vesmír povazují za svůj domov

profil básníka Františka Francese

František Frances alias Básník Ticho (ročník 1973) žije se svým psem Ticho střídavě na squatu Milada v Praze -Holešovicích a ve Slaném. Od devatenácti let je v invalidním důchodu. Za své básnicko-anarchistické výboje byl od října 1999 do dubna 2000 internován na uzavřeném oddělení psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích. Vydal 1000 ručně psaných novin Noc. Publikoval v časopisech Babylon, Revolver Revue a Reflex. Letos debutoval sbírkou poezie **Básník Ticho** (Maňana 2000), ze které jsou vybrány i následující ukázky. Františka Francese můžete kontaktovat na internetové adrese www.poprava.cz.

Měl jsem možnost vidět několik kusů respektive originálů Tvého denního periodika Noc a byl jsem mile překvapen touto pestrá koláží veršů, textů, mystifikací a asambláží. Zajímalo by mne co tě přivedlo k vydávání ručně psaných novin a jak dlouho vycházely?

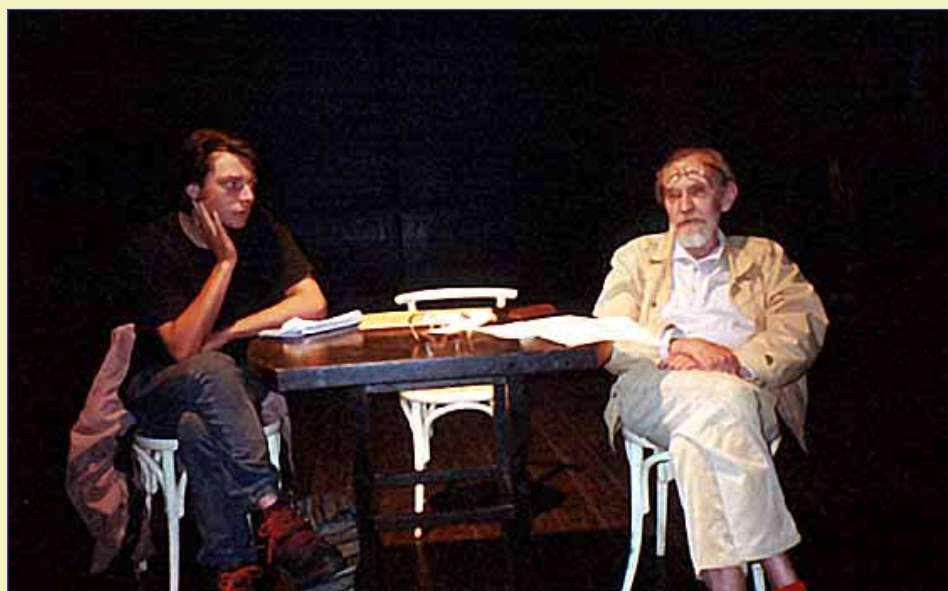
Potřeboval jsem svobodu slova. Noc jsem začal vydávat 1. března 1997. Předtím jsem publikoval naposled v roce 1990. Tu dobu mezitím jsem sice psal, věci se ale spíš nedochovaly. A protože jsem se nechtěl literatury vzdát, v roce 1997 jsem se rozhodl dělat noviny. Neměl jsem psací stroj, ani počítač, neměl jsem ani pořádně kde bydlet, takže noviny jsou dělané ručně. Mají různý rozsah i úroveň. S ručně dělanými periodiky jsem experimentoval už před Nocí, dělal jsem třeba časopis Do držky nebo Cabaret Danton. Noc je z nich ale nejrozsáhlejší, vyšlo 1000 kusů. Noviny přestaly vycházet, když jsem byl zavřený v blázinci, psaní mě tam fakt nebavilo, musel jsem se do něj nu-

tit. Takže jsem využil toho, že vyšlo právě tisící číslo a skončil jsem. Noviny jsou možná zajímavé tím, že vznikaly v neobvyklých prostředích: ve squatu, v jeskyni, na nádraží, na skalách atp. Jedno číslo vyšlo na věži jaderné elektrárny Temelín a jedno ve vězení. Ukázky z Noci se v loňském roce objevily v Revolver Revue a v Babylonu.

Loni na podzim jsi byl zatčen a posléze převezen do psychiatrické léčebny v Horních Beřkovicích, kde jsi strávil sedm měsíců na uzavřeném oddělení. Co jsi provedl tak šíleného, že tě museli zavřít do blázince?

Do blázince jsem se dostal kvůli tomu, že jsem rozbil nějaká okna a předtím vylezl na věž jaderné elektrárny Temelín a u výslechu tvrdil, že jsem se tam dostal ve snu. A taky kvůli squatu. Byl jsem k léčbě odsouzený soudem a samozřejmě jsem ji nenastoupil. Utekl jsem i se psem do Paříže. Bylo to v únoru a já bydlel pod mostem. Taky jsem neměl peníze. Napsal jsem si cedulku „Přispějte na moji eutanazii“ a žebral jsem. Jenže někdo mě okrdl, což mě psychicky zlomilo – vrátil jsem se. Po nějaké době mě zatkla policie, když jsem venčil psa. Ten člověk, který mě zatýkal, byl můj bývalý kamarád, poznal mě. V blázinci to pak bylo jako v kriminále. Byl tam kápo, vykastrovaný deviant a debil, který mlátil ostatní lidi, mě nevyjímaje. Jednou zmlátil i chlapa na vozíčku – to jsem proti němu vystoupil. Když psalo do blázince jedno občanské sdružení, doktorka Kozlová jim odepsala, že jsem nemocný a společensky nebezpečný a jako příklad uvedla moji „bizarní literární produkci“. Prostě jí vadilo, že píšu a že u mě psaní dominuje. Tak mě léčili brainwashingem. Nutili mě třeba abych kokrhal jako kohout – to prý byla terapie. Tak mi sebrali notebook, abych nemohl psát.

Tvá sbírka poezie Básník Ticho vyšla letos v zaniklém vydavatelství Maňana. V tiráži je zmíněno jméno Anton Negr. Celé je mně to trochu podezřelé. O co jde?

František Frances s Egonem Bondym

Vydavatelství Maňana vzniklo v roce 1994 a skutečně mělo vydávat knížky. První už byla zaplacená a v tisku: Amre Kasahay – Život a dílo I. To byla práce Antona Negra, já jsem byl pod jménem František Hrabovský uvedený jako spoluautor. Jenže tisk váznul a já si to nakonec s vydáním rozmyslel. Pak vznikl pamflet, že vydavatelství Maňana nebude programově vydávat knihy na protest proti době literárního temna. Tenhle akt měl navazovat na Bílou knihu, která vyšla ještě za komunismu a jejíž obsahem byly čisté, nepopsané listy. K pamfletu vznikl i seznam knih, které nevyjdou. Jenže knihy měly čísla ISBN a fiktivně tedy existovaly. Byly to např. Koncentráky duší, Slovník řeči kamenů, Svědectví svědomí ad. Později jsem musel zrušit živnostenský list, neboť mi sebrali důchod. Jediná knížka, která v tomto dnes už zaniklém vydavatelství opravdu vyšla, je nynější Básník Ticho.

Často pobýváš ve squatu a popularizuješ fenomén squattingu. Co tě na tomhle způsobu života láká? Myslíš, že je možné vyvíjet i ve squatu nějakou kulturní činnost?

I když se nepovažuji za ortodoxního squatera, se svým životním druhem psem Ticho bydlím v různých squatech už třetím rokem. Někdy jsem bydlel v jednom squatu v Berlíně, jindy zas v jeskyni. Ještě před

třemi lety jsem si říkal, že do squatu nechci, jsem misantrop a komuna není nic pro mne. Pak jsem ale názor změnil, odjel do Berlína a pak se nastěhoval do squatu v Zenklově ulici, který právě tehdy vznikl. S bytovou galerií jsem experimentoval už dávno před mým squattingem a myslel jsem si, že ve squatu budu moci pokračovat. Nakonec vznikla obyčejná galerie, ve které lidé nebydli, ani s ní nebyli nijak propojeni. Teď bydlím v holešovickém squatu Milada a stěhovat se nechci. Vyhovují mi lidi, kteří tu bydlí, mám je rád. Samozřejmě chci do squatu přitáhnout kulturu, bytovou galerii už asi ne, ale třeba koncerty, literární čtení atp.

Nedávno jsi v Brně předčítal své verše společně s Egonem Bondym, kterému byly velice sympatické tvé filozofické postřehy. Ve své knížce Básník Ticho publikuješ mimo jiné několik prohlášení a manifestů ke vzniku hnutí Nacht Drang! O co jde? Vycházíš stejně jako Bondy z východních filozofií?

Ano, mě hodně ovlivnil taoismus. Líbí se mi zdůvodnění tao, otázka přístupu k životu, cesta Wu-wej. Proto vznikl Nacht Drang!, moje společenská aktivita, která je – jak z názvu vyplývá – nočním průnikem, noční aktivitou. Aktivitou z hlediska tao, činění, které je narozdíl od denního vidění světa a denních aktivit, nepřímé. Denní vidění světa po-

dle mne je s tao v rozporu. Z tohoto rozporu se, možná nenápadně, rodí zlo. Líbí se mi, co napsali Lao-C' i Čuang-C', i když v jejich psaní možná víc vidím schizofrenické pamflety. Podstata tao je spíše chaotická než dialektická a já jsem příznivec chaosu. Už od patnácti let vystupuji aktivně proti řádu a státu. Jsem pro společnost bez peněz, ale neprosazuje komunu. Egon Bondy v jedněch novi-

nách říká, že mě charakterizuje pozoruhodná filozofická intuice. U mne jde opravdu spíš o tu intuici než o soustavnou filozofickou práci. V budoucnu chci dál a víc pracovat na Nacht Drangu! jako na teorii i praxi stojících na filozofických nohou. Chci dosáhnout toho, aby moje tvorba byla mým životem. Pak chci žít ve spojení s vesmírem. Vesmír považuji za svůj domov.

Elektrický šok

Nekonečný tělo napnutý jak tětíva. Na lýtku těžký hejno piraní, jak probíjí uzemnění, anebo taky jen obyčejná křeč. To v té chvíli nevíš, když se probouzíš z narkózy do nekonečného bolesti plamenů, který řvou desítkama voltů do tvé hlavy a lámají tvůj vaz. Vůbec nevíš, kde seš a co se s tebou děje, ale připadá ti jaksi logický, že něco takového snad ani nemůže přestat. Ty nějaký postmortální bytosti jsou personál, ale to ti vůbec nedojde. Vůbec nevíš, co máš zařvat. To je elektrické šok.

2Y + 3Francois Villon + + 3Artur Rimbaud

Oi, mějte rozum, mé smutné srdce,
jak smutně plivete z monitoru,
vězte já byl váš duch.
Mé srdce, můj příteli skrytý v tabáku,
aspoň vy mějte rozum, můj věčný druh.
Zde v díře ležím a stříkaj do mne čím se hodí,
tím průhledným nástrojem Fortuny, dílem božím
zatímco vy, moje srdce, plivete z monitoru lodi,
před smíchem těch, kdož špínu obchodují.
Ale ani mně, vězte nekvete zde mák, tráva snad,
ten smích až v sobě slyším, jak jen je bída slyšet smrad.
Pohodáři z bojů, rvaček a idejí i galejí
má ženo, růže v mysli i rozumu
kejklíři po provaze křepčící
nad hloupými vtipy propastných hlupáků
pijáku chrabrý, srdce dunící,
chudáka necháte tu Františka Pavillona?
V kleci dnů
mé smutné srdce plivající z monitoru lodi do dna
mé srdce skryté v tabáku.

První milování

Z
H A
S N U
Ž A S
N U
!

Politické prohlášení ke vzniku hnutí NACHT DRANG!

VII.

NACHT DRANG! je univerzální

NACHT DRANG! je univerzalismus

NACHT DRANG! je universální

NACHT DRANG! je dítě chaosu Jeho tělem je Universum

NACHT DRANG! je svobodná dialektika mysli a autonomní etika

vědomí. NACHT DRANG! je Surrealismus a Svoboda

NACHT DRANG! je Anarchie

NACHT DRANG! je automatické vědomí. Automatický Bůh

Slov našich šílenství na jazyku. A čin.

(Poznámka: Křesťané jsou známí svou lhostejností k utrpení bližního. Čekají svého vykupitele a nikdo neví proč. NACHT DRANG! může čekat leda svou smrt. Budhisté odklínějí mrtvolu u cest. Čekají na své osvícení. NACHT DRANG! kouří ve tmě cigaretu. Všude je plno světla).

Panna a Netwar

Sbohem lásko

už mi docházejí baterky

a když si nasadím sluchátka

slyším z cizích walkmanů

víc než ze svého.

Už nejsem krácející muž, Walkman.

Už nejsem ani Rainman.

Jsem muž v síti

v síti Netwar

to co slyším já to nikdo neslyší

zcepeněla bys

kdyby jsi se o tom doslechla.

Sbohem panno

už mi docházejí baterky

jsem už v síti Netwar

jsem netvor.

připravil

Viki Shock

V příštím čísle (vychází 30. září 2000)

si přečtete:

Štefan Švec
o nové knize Zeno Kaprála

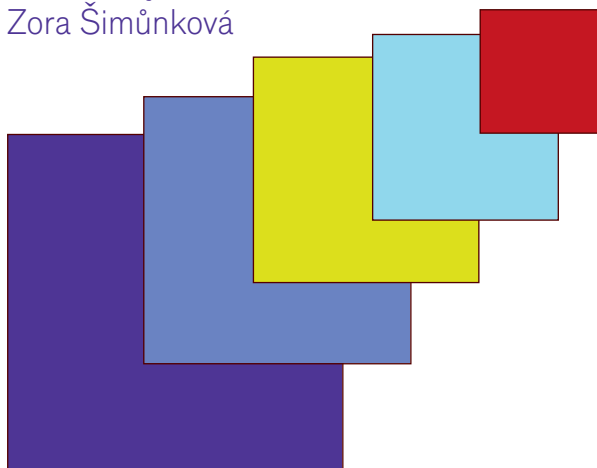
rozhovor s Yvonnou Fričovou

Hans Staden
a jeho dvě cesty do Brazílie

Vladimír Novotný
o nové knize Michala Šandy

profil výtvarného umělce
a básníka Kristiána Murného

Představujeme Vám:
Zora Šimůnková

Na shledanou příště!